

MC:n ja CM:n perheet

- illuminoituminen tarkkisaisten elämään

Juhani Räsänen

Kasvatustieteen pro gradu –tutkielma
Luokanopettajien aikuiskoulutus
Chydenius-Instituutti
Jyväskylän yliopisto
Kevät 2000

TIIVISTELMÄ

Räsänen, J. 2000. MC:n ja CM:n perheet – illuminoituminen tarkkislaisten elämään. Kasvatustieteen pro gradu –tutkielma. Luokanopettajien aikuiskoulutus, Chydenius-Instituutti, Jyväskylän yliopisto. sivua.

Tutkielman tarkoituksena on illuminoitua eli eläytyä tarkkislaisten elämään ja etsiä heidän taustallaan vaikuttavia dominoivia tekijöitä, mitkä saattavat vaikuttaa heidän elämänhallintaansa.

Tutkielma pyrkii olemaan hyvin monikerroksinen, mikä lähtee hyvinkin opettajan subjektiivisista kokemuksista käsin. Tässä tapauksessa opettaja on myös osa tutkimuskohdetta, mikä käy ilmi tutkielman genreosiossa I. tutkijan omassa tyylissä kirjoittaa tutkimusraporttia.

Tutkielman teoreettinen osa lähtee liikkeelle sosiaalipedagogisten teorioiden tarkastelusta. Käytännön opetustyössä on sovellettu produktiivista omauramallia.

Tutkimus on tyypiltään tapaustutkimus, mikä etenee osin narratiivisesti. Tutkimusjoukko 6 + 1 oppilasta toimivat enemmänkin tutkijan 'muusana' saavuttaa niitä ilmiöitä, mitä syrjäytyvien nuorten taustalla saattaa olla.

Monikerroksisen tekstuaalisen tutkielman anti painottuukin tässä tutkimuksessa siihen reflektioon, mitä se saa aikaan lukijan tulkinnan kautta. Onko jo aika haastua? Tavoitteena on hermeneuttisesti ymmärtää nuorten elämää postmodernin yhteiskunnan 'tuotteena' – sekä myös opettajan työn viitekehystä.

Avainsanoja lukijalle: reflektio, identiteetti, sosiaalipedagogiikka; pairing; initiaatio ja 'evil play', laiminlyönti, 'perhe', media ja hologrammipedagogi.

SAATESANAT

Tämä tutkielma käsittelee tarkkisopettajan ankarista kokemuksista lähtevää subjektiivista tarvetta työstää omaa työtään tutkimukseksi. Tutkimus on luonteeltaan prosessi tai matka opettajan näkökulmasta nuorten taustalla olevien joidenkin fragmentoituneiden ilmiöiden tarkasteluun.

Tutkimus on myös eräänlainen taiteellisen työn kokeilu käyttää persoonallista ilmaisutapaa ja kehittää omaa genreä, mikä on ehkä enemmän sukua kirjallisuudentutkimukselle. Lähtökohdat ovat kuitenkin hyvin empiiriset, mutta loppuosassa päädytään hyvinkin monivivahteiseen metatulkintaan. Ja tämän kirjoitusstrategian taustalla on eräänlainen postmoderni leikittely ('homo ludens').

Tutkimus on myös eräänlaisen tarinan kulkua noudattava seikkailu, missä ei vielä tiedetä, mitä seuraavassa käänteessä tapahtuu. Nuorisotutkimus ja nuorisoa käsittelevä kaunokirjallisuus ovat niin lähellä toisiaan ilmiöiden kuvaajina, että niitä on perusteltua syytä käyttää havaintoaineistona tässä suhteessa. Kuitenkin lähtökohdat ja myöhempi tematisointi noudattaa kyseisten nuorten ongelmatiikkaa, joita lähestytään objektiivisesti, mutta subjektiivisen struktuurin kautta. Tavoitteena on oppia ymmärtämään nuoria postmodernin ajan lapsina, sekä jäsentää sitä kautta tätä haastavaa opetus- ja kasvatustyötä.

Tutkielma etenee luokkahuonehavainnoista ilmiöiden tulkintaan, mitä lähestytään eläytymällä eli illuminoitumalla kohteen struktuuriin. Tällä illuminoitumisella oletetaan tässä tutkimuksessa saavan aikaan erilaisia hypoteeseja ja tulkintaprosesseja ymmärtää nuorten elämää.

"MC ja CM" ovat symbolisia perheitä, joita saattaa ilmetä yhteiskuntarakenteiden murtuessa ja ydinperheiden hajotessa. Ne ovat myös niitä taustalla ilmeneviä 'voimia', mitkä osaltaan määrittävät ja dominoivat nuorten elämää.

Tutkimuseettisistä syistä tutkittava kohde ja henkilöiden nimet on muutettu tai häivytetty tekstistä.

SISÄLTÖ

TIIVISTELMÄ

SAATESANAT

1	TUTKIMUKSEN TEHTÄVÄ JA ONGELMAN ASETTELUA	4
2	METODINEN TEHTÄVÄ	7
3	AINEISTOON SAAPUMINEN	10
4	SOSIAALIPEDAGOGISET LÄHTÖKOHDAT	12
	4.1 Sosiaalipedagogiikan luonne ja tarkoitus	12
	4.1 Omaura-projekti	15
5	REFLEKTOINTIA	17
6	RETROSPEKTIIVISTÄ TULKINTAA	20
7	KOHTEEN JÄLKIHEIJASTEITA	22
8	”KADOTETTU” NUORISO	29
	8.1 Pairing – rinnakkaistodellisuuden luominen	33
	8.2 Teoreettinen todellisuus	27
	8.3 Vastakohtaisuuden mytologia (syviä virtauksia)	36
	8.4 Kriisinuorison initiaatio	39
9	SIIRTYMÄVAIHEEN LIBIDOADDIKTIO	47
10	IDENTITEETTI - DESIGNER	52
11	IDENTITEETIN KOONTI	65
	LÄHTEET	75

1 TUTKIMUKSEN TEHTÄVÄ JA ONGELMAN ASETTELUA

Tämä tutkimus on saanut alkunsa piha-asfaltti-tiiliseinä-instituutiosta, koulusta, peruskoulun erityisluokan oppilaiden talleamana. Erityisesti on tarkoitus pohtia taustalla olevia metatason nuorten ”globaalifäärejä”. Tavoitteena on tutkia ja havainnoida vuoroin subjektiivisesti ja vuoroin objektiivisesti, miten nuoret kokevat ja selviävät vaihtoehtoisesta menetelmästä oppia ja selvittää peruskoulun oppivelvollisuus peruskoulun yläasteella, erään kunnan koululaitoksessa. Tutkimuksen kohteena olevat nuoret ja kouluinstituutio toimivat enemmänkin meta-
virtojen liukuratana.

Kouluelämän tutkimuksia painottaa yleensä kasvatustieteelliset tutkimukset. Yhteiskunnallinen ja erityisesti kasvatussosiologinen tutkimus ja keskustelu ovat harvinaisempia. Tutkimuksen toisena tavoitteena on etsiä uutta kulttuuria ja todellisuuden tiloja. Sekä mitä vaihtoehtoisia strategioita nuorten lähinnä postmoderni alakulttuuri valottaa koulutyölle. Tämä tutkimus voi olla taustaideana, -ideologiana opetussuunnitelman kehitystyölle.

Tutkimuskohteeni (’liukurata’) on luokka, koulu; tilana ja tapahtumaympäristönä (minkä koen eräänlaisena byrokraattisena kokemuksellisenä alkuna tutustumis-reflektiolle), missä oppilaat noudattavat ns. Oma ura –projektin mallia, missä itsessään yhtenä perustieteenä nähdään sosiaalipedagogiikka, eräänlainen yhteiskuntatieteellinen oppimisen näkökulma. Oppilaat noudattavat henkilökohtaista opetussuunnitelmaa (HOPS). Tutkittava joukko on syrjäytynyt peruskoulun normaaliluokilta ja on siirretty ns. tarkkikselle (ESY). Tarkoitus ei ole tutkia erityisesti opetussuunnitelmaa, HOPSia, pedagogisia prosesseja, eikä perinteisiä opettaja-oppilas-vuorovaikutussuhteita.

Kokonaisuutena tutkimusprosessi on narratiivisesti ’saapunut’ raportin muotoon. Raportti on retrospektiivinen tajunnallinen ’kehäpurkaus’ tutkittavasta ilmiöstä. Tutkimusaineisto on lähinnä narratiivinen virike tutkia ilmiötä, missä kirjoittaja konstruoi ilmiötä yhä uudelleen päästäkseen tiedon arkeologiassa kaivautumaan yhä syvemmälle todellisuudessa. Abduktiivisesti päätellen oletetaan, että

tajunta aukeaa teorian ja koetun empiriisen todellisuuden ennalta arvaamattomalla vuorottelulla.

Vaikka tämä tutkielma ei olekaan varsinainen diskurssianalyysi, on syytä mainita Foucault'in näkemykset tieteellisen tiedon kumulatiivisesta luonteesta. Foucault'in mielestä em. kysymys on turha, koska hän painottaa tieteellisen ajattelun radikaalia epäjatkuvuutta. Historiankirjoitus olisi lopultakin vain yritys luoda yhtenäinen uoma ideoiden historian kokeilevalle virralle. Perinteisen historian-tutkimuksen sijasta Foucault nimesikin lähestymistapansa tiedon arkeologiaksi. Tämä antihorisontaalinen (anti-historiallinen) lähestymistapa pyrkii löytämään tieteellisiä puhetapoja määräävät tekijät. Eli mitä ilmiöitä tajunnan virrasta löytyy, mitkä määrittävät sosiaalipedagogiikan konstruoiduksi suuntaukseksi. Ja onko näillä vaihtoehtoisilla suuntauksilla yleensä relevanssia ratkaista modernia koulutuksen ja kasvatuksen kriisiä. (ks. Kusch 1993)

Ratkaisevaa ei ole yksin se, mitä tieteestä ja sen tuloksista puhutaan ja kirjoitetaan, vaan miten niistä puhutaan ja kirjoitetaan. Kyse on lähestymistavasta käsitellä koko tutkimusprosessin rakennetta. Autonomisten tekstien ja niiden kirjoittajien tyylillisten ratkaisujen tarkastelu paljastaa ensisijassa niiden mm. historiankirjoituksen fiktionaalisen luonteen ja genresidonnaisuuden. (kts. Nisula 1997, 21-22.)

Havaintoni ja johtopäätökset perustuvat siihen tulkintaan, mitä tapahtuu mikro- ja makrotasolla. Samaan aikaan on noussut saatananpalvonta julkisuuteen ja keskustellaan kasvatuksesta. Koska olen itse myös osa tutkimuskohdetta ja määritän ilmiötä oman subjektiivisen tajunnan struktuurin kautta, saavat ilmiöt merkityksensä, siitä mitä koen ajassa ja yhteiskunnassa vallitsevaan todellisuuteen nuorisokulttuurissa. Fenoomeja olen pyrkinyt ymmärtämään tässä viitekehysessä. Lähinnä koko prosessissa on ollut havaintomaailmaa ohjaavana tekijänä symbolinen interaktionismi, mikä lähtee siitä, että ihmiset siirtyessään tilanteesta toiseen ovat jatkuvan tulkitsemis- ja määrittelyprosessin subjektina ja että jokaisella tilanteella on oma tarkoituksensa vain tuon prosessin kautta. Etnometodologia näkee toimintojen tarkoituksen aina problemaattisena ja moni-ilmeisenä ihmisille eri tilanteissa.

Tämän vuoksi tätä tutkielmaa kirjoittaessani alussa en tiennyt, mihin tulen päätymään kirjoitusprosessin kuluessa. Ura loppui lyhyeen ja reflektinä tästä eräänlainen episodien päiväkirja. Aineistoa olisi ollut paljonkin, mutta tämän tyyppisessä tutkielmassa niitä ei ole tarkoituksenmukaista nostaa esille. Ne ovat olleet kuitenkin tutkimusprosessissa välillisesti mukana kuten oppilaiden tuotokset, aineet, tapahtumat, vuorosanat, symbolit jne. Tämän tyyppinen tutkimus antaa ehkä ajattelemista oman genren luomiseen, mikä loisi todellisuudelle uutta ilmaisuvoimaisempaa hahmoa kuin positivismi numeroineen ja havaintolauseineen. Myös kvalitatiivista tutkimusta voisi sen todellisuuden kuvauksen suhteen rohkeasti kehittää uusiin tyyliilajeihin.

2 METODINEN TEHTÄVÄ

Metodisena tehtävänä olen soveltanut lähinnä feministien, etnologien, fenomenologien ja symbolisen interaktionismin edustajien ajatuksia (kts. Eräsaari 1995, 5). Tavoitteenani on löytää ja kuvata nuorten elämän taustalla olevia, tarkoin määrittelemättömiä, yhteiskunnallisia ilmiöitä, joilla saattaa olla vaikutusta nuorten elämään ja koulutukseen. Ilmiöiden rajaamisen suhteen pyrin olemaan avoin ymmärtävällä otteella.

Tällainen kulttuuriantropologinen lähestymistapa koulunuorison todellisuuteen on siinä mielessä välttämätöntä, että tutkijan ja tutkittavan välinen avoin dialogi varmistaa ilmiön historiallisen kuvauksen tapahtuneesta ilmiöstä ja sen aitoudesta. Tällöin toisiaan leikkaavista teksteistä syntyvä tulkintatilanne olisi luonteeltaan 'polyfooninen' ja 'heteroglossinen'. Myös itse tutkimus ei olisi enää vain yhteen totuuteen pyrkivä antropologinen monologia, vaan tutkittavien näkemykset huomioon ottavaa "moniäänistä" dialogia (Nisula toim. 1997, 25).

Antropologisen kuvauksen sisällöllisten seikkojen ajatellaan jäsentyvän viime kädessä lingvistik-fiktionaalisen ytimensä kautta. Siis jos kyseinen ydin tarjoaa suuntaa antavan meta-antropologisen kehyksen itse antropologiselle selitykselle, voidaan tätä eräänlaista casy-studya pitää yhtenä illuminatiivisena, kohteeseen eläytyvänä tutkimuksena. Illuminatiivinen malli kuuluu ns. transaktionaalisiin malleihin, joita on käytetty ja sovellettu mm. oppilasarvioinnin kehittämisen evaluointiin (ks. Syrjälä & Numminen 1988, 45).

Eläytymällä nuorten 'konttausmaailmaan', transaktivoitumalla empaattisesti päästään lähelle sitä nuorten elämän todellisuutta, missä he pitävät ja kokevat pitävänsä asioitaan hallussa.

"Kaikki yli 40-vuotiaat ovat käänttyjä, jotka eivät ymmärrä nuorten asioita", sanoi Hanna, joka päivitteli vanhempien asennetta nuoriin.

"Käänttyden" tuolla puolen on oletettavasti sellainen nuorten maailma mikä odottaa.

Tieteellinen todellisuus syntyy kirjoitetun tekstin rakenteessa sisältyvästä kolmesta komponentista: kirjoittajan, lukijan ja tutkimuskohteen välisestä vuorovaikutuksesta (Eräsaari 1995, 6). Suhde todellisuuteen on tekstuaalinen, mikä saa informaatiolatauksen lukijan tulkinnan kautta. Tutkimuskohteeseen lähestymistapa on antropologinen, mikä sisältää tutkijan ja tutkimuskohteen välisen vuorovaikutuksen kuvauksen. Käsitys objektiivisesta todellisuudesta on 'fenomenon an sich', mikä saa subjektiivisen tulkinnan, reflektoinnin kautta mahdollisiin objektiivisiin yleistyksiin ja teorioihin.

Pyrin pääsemään sisälle nuorten eräänlaiseen 'addiktiomaailmaan', missä eri hallinnon alojen byrokraatit eivät välttämättä kohtaa heidän todellisuuttaan. Viranomaiset pyrkivät omasta tehtävästään toimien vaikuttamaan nuorten elämään eri kunnallishallinnon haarojen, kuten koulutoimi ja sosiaalitoimi, kautta. Tässä tutkimuksessa pyritään ottamaan vain osa nuorisokulttuurin analyysin osakerrostumista, mitkä osoittautuvat kohteen kautta esiinnousupinnoiksi. Tieteen sisäisenä tavoitteenani pyrin kehittämään myös omaa genreäni, mihin muun muassa on tarkoitus saada mahdollisia käsitteitä kaunokirjallisuudesta, arkikielestä, tautologioita, toistoja, tyylittelyä.

Genreaineistona pyrin siis käyttämään subjektiivista virtaa, kokemuksia, havainnointia, haastatteluja sekä oppilaiden kirjoitelmia ja kaikkea mikä luo todellisuudelle objektiivisesti perusteltua tilaa opettajalle että oppilaille tehdä vaihtoehtoisia koulua ja oppia elämässä vaadittavia tietoja ja taitoja. Vaikka genre on persoonallinen tyylilaji, on siinä taustalla voimakas empiirinen lataus.

Vaihtoehtoiset oppimismenetelmät, myös erityisopetuksessa, ovat myös riskin onnistua tai epäonnistua. Varsinaista kenttäongelmaa lähestyn lukukautta tutkijana muodollisesti kuudessa eri kuuden viikon jaksossa. Näiden ohessa syntyy myös tapahtumasarjoja eli episodeja. Näitä puolestaan lähestyn alkuun vastaavina kognitiivisina malleina; tutkijan ja tutkittavien. Riskitutkimuksen kannalta erityisen mielenkiintoisia ovat vaihtuvat opetussuunnitelmat sekä jaksot. Vaarallisille episodeille kuvataan alku, keskivaihe ja loppu. Tarina onkin eräs yleisimpiä kognitiivisen mallin muotoja (Kamppinen & Raivola 1995, 109). Tä-

män raportin alku sisältää empiirisen vaiheen, missä on varsinainen lähikontaktin vuorovaikutuksen aikaansaama ensikäden tulkinta. Hyppäys keskivaiheeseen on alkuvaiheen aikaansaamaa metatulkintaa. Hyppäys, 'kvanttihyppy', on niin voimakas sfäärikierre, että sieltä laskeutuminen on tarkoituksella jätetty arvailujen, tulevaisuuden metatietoisuuden varaan. Ainoa mikä on varmaa, on tekstuaalisuuden loppu, mutta ajatus elää. Siispä sisälle ensimmäiseen episodiin syrjäisen Suomen nuorten, koulun ja elämän pariin.

3 AINEISTOON SAAPUMINEN

Saavuttuani pitäjään elokuun 13. päivänä 1998 ensimmäiselle työpäivälleni kairan erämaiden saattelemana. Vaaramaisemat lipuvat asfaltin reunalla. Muutamia porotokkia vötkystelee tien kupeessa. Olen vasta virkaan valittu ESY-opettaja, jolla on haasteita edessä. Saavun pitäjään ykköshotellin tervehtiessä tulijaansa, ”jospa joku turisti pysähtyisi vaaran hotelliin valuuttaa jakamaan”.

Saavun koulukompleksiin ja tapaan ensimmäisiä opettajia kesäterässä. Olen uusi täällä ja minua arvioidaan, että miten tulisin pärjäämään tarkkiksen ”häiriköiden” kanssa. Jos epäonnistun, raportoin kuitenkin ja kehitän opetussuunnitelmaa. Jos ei synny työn vaatimaa raporttia, lähestyn tutkimuskohdetta antropologisena seikkailuna ja suhtaudun tilanteeseen primitiivisesti. Huomaan, ettei täällä ole ainakaan kiireinen ilmapiiri. Ehkä hieman apaattinen tunnelma opettajienhuoneessa.

”On tuota työttömyyttä, tehdaskin saattaa lopettaa” sanoi eräs paikallinen opettaja.

Myöhemmin saavun omalle työpaikalleni, erilliselle työ- ja oppimiskeskukselle sivulla pääkoulusta, missä kyseinen tarkkisloukka sijaitsee. Hallintobyrokraatit ovat sitä minulle jo aiemmin esitelleet. Saan kuulemma hallinnollisen tuen työleni, jota hallinnoi yläasteen rehtori, sivistystoimenjohtaja, toimistos sihteeri jne. Kaikki sivistystoimen hallinnonalalta. Sosiaalitoimesta ei puhuta mitään, vaikka melkein kaikki oppilaat ovat perheineen ’sokun myllyssä’. Yhteistyöstä ei anneta selvyyttä, on vain hallinnon tuki(?). Ne alueet, missä tulee mahdollisia ristiriitoja, saa itse käsitellä aikanaan.

”On se onni, että me sinut saatiin tänne”, huokasi toimistos sihteeri.

Tämä viestittää ehkä sitä, että ongelmia on sitten luvassa. Ketään muutakaan ei ole tähän työhön tarjoutunut, ainakaan pätevää. Olen kutsumustyöläinen – minua tarvitaan.

Aloitin työsuunnittelun ja huomasin heti alkuun, parin viikon kuluessa, että kaikki on jollain tavalla auki, rempallaan, epäselvää. Asiat eivät lähteneet luistamaan. ”Pelattiinko aikaa?” Tarkoitus oli ehkä myös ”pelata tilaa” minulle, koska he eivät tietäneet, miten vaativainen olen työn puitteille. Vahvistin heitä ja sanoin, että ”ihan luxustilat erityisopetukselle”!

Alkutilanne ja työn lähtökohdat tutkivalle opettajalle, osallistuvalla havainnoitsijalle, ovat oletusten ja aiempien mielikuvien kognitiivisten mallien varassa. Mitä kognitiivisia malleja on? Jotain todellisuudesta havaitaan kyllä todeksi, mutta tulkintaprosessin on kypsytävä. Prosessissa 3 kk on hyvä ajanjakso – on vielä kriittinen, kunnes organisaatio nielee, sopeuttaa ja olouttaa mystiseen koneistoonsa (kts. Morgan 1989, 11-17).

Kirjoittaessani raporttia oli aikaa kulunut jo kaksi kuuden viikon jaksoa. Oppilaita on 6+1. Yksi oppilas on huostaanotettu ja pakkosijoitettu perhekotiin. Lähtökohdat ovat vielä toiveikkaan romanttiset.

4 SOSIAALIPEDAGOGISET LÄHTÖKOHDAT

4.1 Sosiaalipedagogiikan luonne ja tarkoitus

Voisiko sosiaalipedagogiikka antaa vastauksia ja 'työkaluja' siihen todellisuuteen, missä nuoret elävät? Jo sosiaalipedagogiikan varhaisessa oppihistoriassa korostetaan suuntautumista ihmisten arkeen sosiaalisessa auttamistyössä. Sosiaalipedagogisessa työssä ei saanut paeta arjen karua todellisuutta, vaan epäkohtia vastaan tuli taistella, jotta kaikilla olisi mahdollisuus elämiseen itsenäisinä ja luovina ihmisinä. Sosiaalipedagogiset teoriat kiinnittyvät herkästi erilaisiin sosiaalieettisiin periaatteisiin ja tavoitteisiin (kts. Hämäläinen & Kurki 1997, 14). Tässä korostuu erityisesti vastuunotto.

Sosiaalipedagogisen ajattelun ja toiminnan perusongelma on siis luonteeltaan sosiaalieettinen ja koskee yhteiskuntaan integroitumista. Lähtökohtana on kysymys siitä, miten yhteiskunnan tulisi menetellä syrjäytyvien jäsentensä kanssa, jotka syystä tai toisesta eivät integroidu toivotulla tavalla yhteiskuntaan. Sosiaalipedagogiikassa tulkitaan integraatio-ongelmia pedagogisessa viitekehyksessä ja etsitään niihin pedagogisia ratkaisuja. (Hämäläinen & Kurki 1997, 14.)

Kulttuurisessa muutoksessa, missä koululaitos tänään on, tarkastellaan sosiaalipedagogiikkaa tässä tutkimuksessa ajattelu- ja toimintaperiaatteena, mahdollisimman laajana viitekehystenä. Tässä tutkimuksessa lähdetään siitä, että sosiaalipedagogiikka on käsitteenä monimerkityksinen ja jännitteinen. Tätä luovat kaikki ne kasvatukselliset ja pedagogiset mahdollisuudet, mitä koulun fyysinen ja institutionaalinen ympäristö ja todellisuus tarjoavat ajassa ja paikassa. Erilaiset kulttuuriset tekijät; luonnonympäristö, ympäristön sosiaalinen rakenne ja yhdyskuntarakenne voivat tarjota hyvin moniulotteisia pedagogisia mahdollisuuksia – myös varsinaisiin didaktisiin sovelluksiin kouluopetuksen alueella.

Pedagogiikka tarkoittaa yleisesti oppia kasvatuksesta. Sanalla *sosiaalinen* sitä vastoin on useampia merkityksiä, jotka liittyvät sen erilaisiin käyttöyhteyksiin. Siinä voidaan erottaa ainakin kolme päämerkitystä: 1. Sosiaalinen tarkoittaa 'yhteiskunnallista'. 2. Se voi viitata yhteisöllisyyteen ja ihmisten väliseen vuoro-

vaikutukseen. Lapsilla se voi tarkoittaa esim. yhteisöllisten vuorovaikutustaitojen kehittymistä. 3. Sosiaalisuudella voidaan viitata myös arvoperusteisesti hätään joutuneiden vähäosaisten auttamista. (Ks. Hänninen & Kurki 1997, 15.) Esimerkkinä voisi olla erilaisten perherakenteiden tukeminen.

Opettajan näkökulmasta tällainen lähestymistapa on siinä mielessä ongelmallinen, että opettaja joutuu nyt liikkumaan kouluopetuksen ja mm. sosiaalityön välimaastossa. Mutta tilanne nähdään oppilaan näkökulmasta osin välttämättömänä ja voi parhaimmillaan antaa myös opetussuunnitelmaan uusia menetelmiä ratkaista peruskoulun suorittaminen vaihtoehtoisella tavalla.

Sosiaalipedagogiikan sovellusalueita voidaan jäsentää yksinkertaisesti sosiaalisten ongelmien luokitusten pohjalta. Köyhyys, avuttomuus ja poikkeavuus eri muodoissaan, syrjäytyminen ja sosiaalinen deprivatio ovat sosiaalipedagogisen työn keskeistä toimintakenttää. (Hänninen & Kurki 1997, 19.)

Varsinkin erityisopetuksessa on nämä kaikki otettava huomioon. Yhteiskuntaan onkin ns. 'uusperheiden' ohella syntynyt erilaisia yhteisökasvatuksen ja perhekotikasvatuksen yksiköjä ja projekteja. Näiden yhteyteen on myös jouduttu soveltamaan erilaisia peruskouluopetuksen malleja, mistä esimerkiksi kotikoulut ovat hyviä esimerkkejä.

Tässä tutkimuksessa lähdetään siitä oletuksesta, että kun koulua pidetään perinteisesti konservatiivisena instituutiona, niin se ei pysty vastaamaan kaikkiin ajan kasvatuksellisiin ja pedagogisiin haasteisiin. Tämän vuoksi on oltava jatkuvasti avoin uusille reformistisille perusvirityksille. Koulu on osa yhteiskuntaa ja koulu on nuorille elämää varten. Koulumuodonkin täytyy näin ollen olla osa yhteiskuntaa – eikä erillinen laitos, mikä elää sitkeästi omaa staattista laitosmaista elämäänsä.

Jo varhaiselle kasvatustutkijalle Karl Magerille (1810 – 1858) sosiaalipedagogiikka merkitsi lähinnä kasvatuksen yhteiskunnallisia kytkeitä tutkivaa pedagogiikan aluetta. Adolf Diesterwegille (1790 – 1866) se merkitsi lähinnä yhteis-

kunnan huono-osaisten auttamiseen suuntautunutta pedagogiikkaa. (Hämäläinen & Kurki 1997, 62.)

Sosiaalipedagogiikkaa voidaan pitää hyvin yhteisöllisenä teoreettisena toimintajärjestelmänä. Mutta niin kuin Natorp (Hämäläinen & Kurki 1997, 67-68) mainitsee, tieteellisellä tiedolla on tässä loogisessa perustassa kasvatustieteiden malli: sivistyksen tehtävä on ohjata ihminen yhteiskuntaelämän eettisten perusteiden järkevään arviointiin. Kyse on kantilaisesta itsemääriteltyjen pyrkimysten rationaalisesta tarkastelusta ja toiminnan eettisten perusteiden rationaalisesta määrittelystä vapaiden ja itsevastuullisten yksilöiden välisessä dialogissa. Natorp kuitenkin korosti Kantia selvemmin sitä, että ihmisen kyky kypsymään itsemääräämiseen kehittyy vain inhimillisessä yhteisössä ja sen avulla.

Natorp korosti pedagogisen teorian eettistä lähtökohtaa sekä yksilö- että sosiaalietiikan yhteenkuuluvuutta. Yksilön autonomia ei merkinnyt Natorpille omien yksilöllisten lakien määrittelemistä, vaan alistumista yhteisöllisen siveellisen tahdon määrittelemiin normeihin sekä yhteiskunnallisesta päämäärästä riippuvuuden tunnustamista. Yhteiskunnan kehitys riippuu ratkaisevasti siinä elävien yksilöiden eettisestä tietoisuudesta. Natorpille sosiaalipedagogiikka merkitsi teoriaa tämän yhteiskunnallis-yksilöllisen kehityksen kasvatuksellista edistämistä. (Hänninen & Kurki 1997, 69-70.)

Koska tämän tutkimuksen 'illuminoituminen' koskettaa arjen kritiikkiä vallitsevassa yhteiskunnallisessa todellisuudessa, missä myös ns. 'hyväosaiset' voivat vieraantua elämästään, on syytä tarkastella Heinz Sünkerin (kts. em. s. 139-140) uusmarxilaista arjen kritiikkiä. Siinä sosiaalipedagogiikan teorian keskeisiksi kategorioiksi määrittyvät tietoisuus ja sen kehittyminen, toiminnan autonomisuus ja sen edellytykset sekä subjektiivisuuden ja objektiivisuuden dialektinen suhde. Sünker erittelee arjen, subjektiivisuuden ja elämänhallinnan sisältöä, muotoja ja suhteita yhteiskuntakriittisesti tukeutuen kriittisen sosiologian ja marxilaisen yhteiskuntafilosofian piirissä käytyyn keskusteluun. (Hänninen & Kurki 1997, 139-140).

Koska tutkimus tai ts. eläytymiskohde, tarkkislaiset, muodostavat hyvin dynaamisen ja monitahoisen ongelmavyöhydin, on tässä tutkimuksessa korostettava sosiaalipedagogiikan toimintatieteellistä luonnetta, eräänlaista seikkailua ja elämyksellistä aspektia. Hans-Ludwig Schmidt antaa sosiaalipedagogiikalle toimintatieteenä erityisen fenomenologisen sisällön, jossa yhdistyvät sosiaalipedagogisen toiminnan luonnetta (käytäntöä) hahmottava dialektinen tilanneanalyysi, sosiaalipedagogiikan toiminta-ajatusta (teoriaa) jäsentävä dialektinen merkitysanalyysi sekä teorian ja käytännön dialektiseen suhteeseen kohdistuvan pedagogisen toimintatutkimuksen pohjalle rakentuva dialektinen itsereflektio ja teorianmuodostus. Pyrkimyksenä on vangita sosiaalipedagogisen toiminnan olemus, hahmottaa sitä, mikä siinä siitä itsestä käsin tarkasteltuna on olennaista. (Hänninen & Kurki 1997, 138-139.)

Vaikka Schmidt ei käytä subjektuuden käsitettä, voidaan hänen tulkintaansa tarkastella sen kautta. Sosiaalipedagogiikan käytäntö voidaan tässä tutkimuksessa käsittää kahden (opettaja – oppilas) kohtaamisena, jonka tarkoituksena – muun kasvatustoiminnan tavoin – on turvata ihmisen subjektivoituminen, mahdollistaa itsemäärääminen ja itsetoteutus, tietoinen ja itsenäinen luova toiminta yhteiskunnan jäsenenä. (vrt. Hänninen & Kurki 1997, 139.) Eli pyritään mahdollisuuksien mukaan toteuttamaan yksilön autonomiasuhteet yhteiskunnan jäsenenä.

Tähän sosiaalipedagogiseen teoreettiseen viitekehykseen allekirjoittanut on valinnut juuri em. perusteista käsin oma ura –mallin, mitä kautta näitä kyseisiä dialektisia prosesseja olisi mahdollista löytää, erityisesti metakognitiivisten tiedostamisprosessien kautta.

4.2 Oma ura –projekti

Esikuvana erityisopetukselle olen ottanut mallin, joka on perua ”Kaupunki koulu” –projektista (New York, Berliini). Projektit murtavat perinteiset koulu- ja luokahuoneoppimismallit. Oppimista kutsutaan produktiiviseksi oppimiseksi, joka on prosessikeskeistä. Toiminta on jatkuvaa vuorovaikutusta oppilaan ja hänen erilaisten ympäristöjensä välillä. Oppiminen on kokonaisvaltaista ja sii-

hen liittyy jatkuva arviointi. Tavoitteena ei ole lähinnä sosiaalista oppilas kouluun vaan suoraan yhteiskuntaan. Projektissa mahdollisia yhteistyökumppaneita ovat koulutoimi, sosiaalitoimi, seurakunnan erityisnuorisotyö, eri vapaa-ajan instituutiot ja erityisesti yritykset, jotka voivat tarjota työssäoppimista. Oppilaat ovat 8.- ja 9.-luokkalaisia, paljon pinnaavia ja vieraantuneita konventionaalisisista oppimismalleista ja –ympäristöstä, luokkahuoneesta ja koko kouluorganisaatiosta. (Ks. esim. Apter 1982; Cooper, Smith & Upton 1994; Koro 1994.)

Tutkimuksen empiirisessä osiossa ei perehdytä tarkemmin primaareihin syihin, vaan ainoastaan todetaan tiettyjä taustoja yleisellä tasolla. Nuorten kouluttaminen ja sosiaalistaminen tapahtuu yksilöllisen opetussuunnitelman (HOPS) kautta. Ja lisäksi olemassa olevan aineiston perusteella instituutio toteaa diagnoosiksi: kouluallergikko — ts. ei käy koulua eikä koulussa.

Tavoitteena on antaa nuorille peruskoulun oppimäärä, tutustuttaa työelämään ja samalla kehittää heidän sosiaalisia taitojaan ja yhteiskunnallisia valmiuksiaan. Oppilaat ovat työssä 2—3 päivää viikossa oman ammatillisen tai uranvalintasuunnitelman mukaisessa työharjoittelussa. Projektissa on mukana myös aktiiviryhmiä ympäristöstä, terveydenhoitaja, kuraattori ja keitä tahansa nuorelle sopivia sosiaalistumisympäristöjä, työ- tai harrastusmahdollisuuksia, mihin nuori voisi kiinnittyä.

Tutkimuspaikkakunnalla, missä tutkimus jalkautui, yhteistyökumppaneiksi ilmaantuivat sosiaalisihteri ja yritysten työnantajat. Sosiaalisihteri ei ole sitoutunut projektiin, vaan ilmestyy paikalle, kun ”jotain ilkeää” tapahtuu, jonka seurauksena on oppilaan siirtäminen koulukotiin tai huostaanotto. Miksi tämä hallinnon haara toimii ristiriitaisesti projektin tavoitteiden suhteen? Mitkä ovat sosiaalityön menetelmät ja tavoitteet?

”Ethän hommaa poikaani perhekotiin”, sanoi eräs vanhemmista, eli 15-vuotiaan pojan 32-vuotias äiti opettajalle.

Tässä tapauksessa yksinhuoltajaäiti haluaisi vielä yrittää pitää lastaan kotonaan. Opettajalle on asetettu suuret toiveet tukea poikaa ja perhettä.

5 REFLEKTOINTIA

Alun tarkastelun ja reflektoinnin kohteena on siis oppimisympäristön, nuorten, työnantajien ja eteen tulevien byrokraattien kohtaaminen ja heidän välinen interaktio (kts. Eräsaari 1995, 50). Olen itse asiassa "vieraassa kulttuurissa" – alakulttuurissa antropologina kuvaamassa kadun lapsia. Kvalitatiivisessa tutkimuksessa objektiivinen todellisuus on nähtävä subjektiivisen analyysin ja tulkinnan kautta. Tässä tutkimuksessa todellisuus on tekstinä siitä, mitä ajattelen todellisuudesta sen virtana juuri sillä hetkellä. Todellisuus on siis nähtävä havaintojen kirjaamisen tekstuaalisena retoriikkana, tajunnanvirtana.

Kognitiivisesti pyrin kuitenkin ymmärtämään ja myöhemmin pääsemään irti subjektiivisuudessa ilmenevistä mahdollisista vääristä kognitiivisista malleista ja todentamaan oikeita ennakkokäsityksiä. Tässä on syytä korostaa reflektisyyttä tekstin ja tutkimuksen kohteen kanssa ja saada aikaan dekonstruktiota. Tämän katson olevan mahdollista konstruktivisen reflektion kautta, missä todellisuus määrittää itseään aikaisempien mallien kautta dynaamisesti. Subjektiivinen tarkastelukulma on 360°, vaikka sektori saattaa jäädä aika kapeaksi toteutukseltaan.

"Feminismi murtaa tieteiden välisiä rajoja persoonallisella tavalla."

Eli tutkija on osa tutkimuskohdetta ja myös itse itsensä refleктоima objektiivisuuden tavoitteen saavuttamiseksi. Kun tutkija on osa tutkimuskohdetta, on hyväksyttävä ja oltava interpersoonallisesti avoin eri näkökulmille. Annan kuitenkin tilanteiden johdattaa ja kuljettaa subjektia ikään kuin abduktiivista logiikkaa noudattaen (kts. Grönfors 1982, 33). Grönforsin mukaan abduktiivinen päättely perustuu siihen, että uudet tieteelliset löydöt (teorianmuodostus) ovat mahdollisia vain silloin, kun havaintojen tekoon liittyy jokin johtoajatus eli johtolanka. Tällainen johtoajatus voi olla luonteeltaan varsin epämääräinen intuitiivinen käsitys tai se voi olla hyvin pitkällekin muotoiltu hypoteesi. Pyrin siis älyväläykseen, kirkkaan hetken oivalluksiin, joten varsin selviä ohjeita ja sääntöjä ei voi antaa opiksi, jos meinaa sattuviin abduktioihin (kts. Routila 1979, 14). Taustalla

on eräänä laajana viitekehystenä sosiaalipedagogiikka, minkä käsitän yleisesti, ”maailma opettaa”.

Alkuun odotukset ovat: pelastajan viitan päälle asettaminen (kts. Eräsaari 1995, 58). Itse miellän itseni projektin vetäjäksi ja valloittajaksi matalalla profiililla – ”pisteet purkkiin ja pois”. On saatava myös itselle onnistumisen kokemuksia.

On 4.12.1998 ja olen mielestäni viimeisessä jaksossa työjaksojani ajatellen. Olen sairaslomalla ja kypsynyt ’Einarin epätoivoon’ ja oppilaiden taruihin. 2.12.1998 lepopulssi on 104 ja verenpaine 170/98. Työterveyshoitaja taluttaa minua terveyskeskuksen byrokratian käytävillä päivystykseen.

Työterveyshoitaja sanoo: ”Olisikohan aika jo hypätä pois oravanpyörästä?” antaen puhalluspussin hyperventilaatiota varten.

Työterveyslääkäri kysyy, että ”tunnetko paniikkihäiriön?” Vastaan, että ”tuttuhan se on”. Täytyy ilmeisesti alistua tähän diagnoosiin, koska nuorella lääketieteen lisensiaatilla ei ole muuta tarjota. – Sinänsä itsellä on jo kymmenen viidentoista vuoden ’burn outia’ takana, näin sivumennen sanoen. Vaan mitäpä se tuolle lääkärille kuuluu! Hän tekee parhaansa pitääkseen työntekijät hyväkuntoisina:

”Diapamia 5 mg, Cipramil 10 mg ja Propral 40 mg rytmihäiriöihin”.

Jospa ”pelastaja” pystyisi mömmöjen varassa työskentelemään. Mutta vaistoin, että naishoitajat pystyivät eläytymään todelliseen terveystilanteeseen asian vaatimalla huolella ja empatialla, ”pois stressitilanteesta ja oravanpyörästä”. Mutta työnantajan lääkäri pyrkii lääkkeillä uusintamaan työntekijäänsä barbituraateilla. Kemiasta vapaata ruumiin autonomiaa ollaan riistämässä.

Työnantajan ”hallinnollinen tuki” (oikeammin farmakologinen tuki) ei ehkä vielä ala savustamaan sairasta, mikä on tuiki yleistä nykyisessä tulosvastuuyhteiskunnassa – parhaiten ehkä hullu, poikkeava, sopii tekemään töitä kaltaistensa kanssa – on reflekti. Suuntaan abduktiivisesti ’kotifarmilleni’ kirjoittamaan ra-

porttiani. Muutama rommipaukku ja kolme vuorokautta makuuasentoa, mutta mömmöjä en ala syömään!

Kolme kuukautta olen tullut horjuen työhön. Nuoret ovat sairaan aggressiivisia, kielteisiä ja häiriintyneitä. Olen koko syksyn tunnollisesti imetyttänyt ja niellyt nuorten ja heidän perheidensä elämän oman terveyteni kustannuksella. Tarkoitus oli analysoida nuorisoa, taustaa ja puitteita, jotta voisi toimia "pelastajana" ja nyt olen itse toimenpidehuoneessa 'hoitsujen' ihmeteltävänä:

"Siinä on taas yksi loppuunpalanut."

Ongelmalliseksi ovat käyneet omaan itseen kohdistuvien odotusten seuraukset, eivät enää tabuilla ladatuista viettilylykkeistä kieltäytymisen seuraukset. Kärsimyksen keskiönä ei ole niinkään se, mitä ei saa, vaan pikemminkin se, mitä "ei saavuta" (Ziehe 1991, 55).

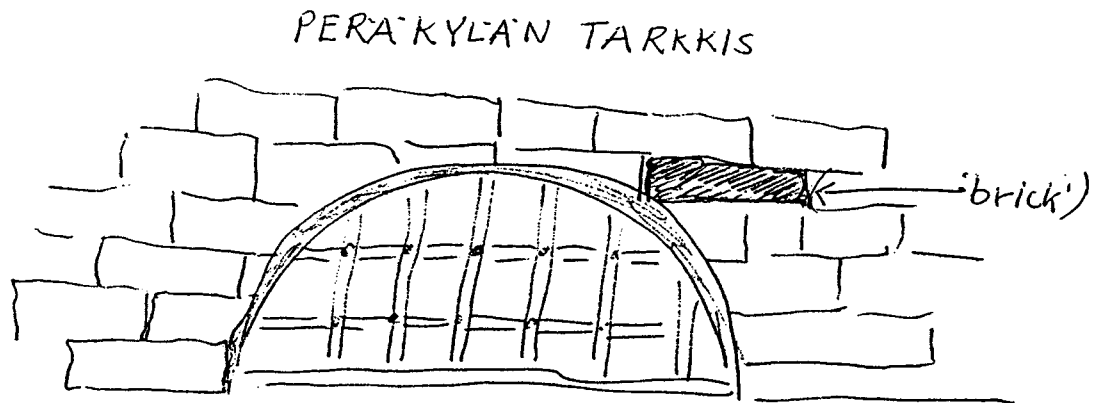
"Kiellä itsesi, anna voimasi."

6 RETROSPEKTIIVISTA TULKINTAA

Hetkestä ja ajatuksesta toiseen kulkeminen, palaten ajassa taaksepäin, ennakkoiden ehkä tulevaa vaikuttaa ehkä sekavalta, mutta noudattaa kuitenkin sitä todellisuuden logiikkaa, missä havainnoija, subjekti liikkuu. Ennalta arvaamatomat käännteet määrittävät todellisuuden luonteen. Raportin kirjoittaminen on ajan ja mahdollisuuksien luoma tilanne. Aineistonkeruu ei ole ajallisesti tai paikallisesti rajoitettu. Periodi (3 kk) on hyvä ajanjakso tehdä tiliä työpaikan, oman elämän jne. kanssa. Olen ollut elävässä vuorovaikutuksessa työni kanssa ja kokenut sen täysinäisyyden ja aineistollisen rikkauden. Hermeneutiikan ideana on, että koko kulturaalinen ja sosiaalinen todellisuus on merkitysten läpäisemää ja että sen tutkiminen on näin ollen ilmiöiden merkitysten etenemistä. Näiden merkitysten etsintä on tulkintaa. Edellinen tulkinta toimii ikään kuin esiymmärryksenä seuraavan ilmiön kohtaamisessa ja johtopäätösten teossa. Tulkinta ja selittäminen voi tapahtua vain sisältäpäin (vertaa Turunen 1974, 94). Olemalla sairas, kärsivä, masentunut olen päässyt ilmiöön sisälle ja olen osa sitä todellisuutta. Raportoimalla subjektin kautta objektiivista todellisuutta kerron itse ilmiöstä. Pystyn tulkitsemaan ja ymmärtämään 'burn outin' kautta sitä kenttää missä allekirjoittanut työskentelee.

"All in all I'm just another brick in the wall." (Pink Floyd)

Paikallisen tarkkailuluokan seinällä lukee: Paikkakunnan tarkkis.

Kuva 1. Taru, yksi oppilaista, nimesi myöhemmin koulun nimen, mihin muut oppilaat halusivat identifioitua

Olen ehkä enemmän vieraantunut oppilaistani kuin he minusta (?). Pink Floydin kappaleessa sitaatti kuuluu:

"Teachers leave the kids alone."

"We don't need no education."

Minun iskulauseessani kuuluu puolestaan:

"Youngs! Leave the teacher alone. No dark sarcasm in the classroom."

7 KOHTEEN JÄLKIHEIJASTEITA

Ovessa oli siis tiiliseinä ja jokainen on vain yksi palanen näiden kaltereiden takana. Kun avaat luokkahuoneen, ”käärmeitä ja petoja” tulee vastaan. Verenpaine nousee, pulssi kiihtyy ja pyörryttää. Suoritan päivänavauksen ja esittelen itseni:

”Olen kuitenkin opettaja, mutta...”

(sosiaalityöntekijä, nuoriso-ohjaaja, ehkä kuitenkin hoitsu, ajattelen, joka yrittää tyrkyttää etenkin koulutusta ja kasvatusta)

”Vitun homo sinä oot”, lausahti Taru.

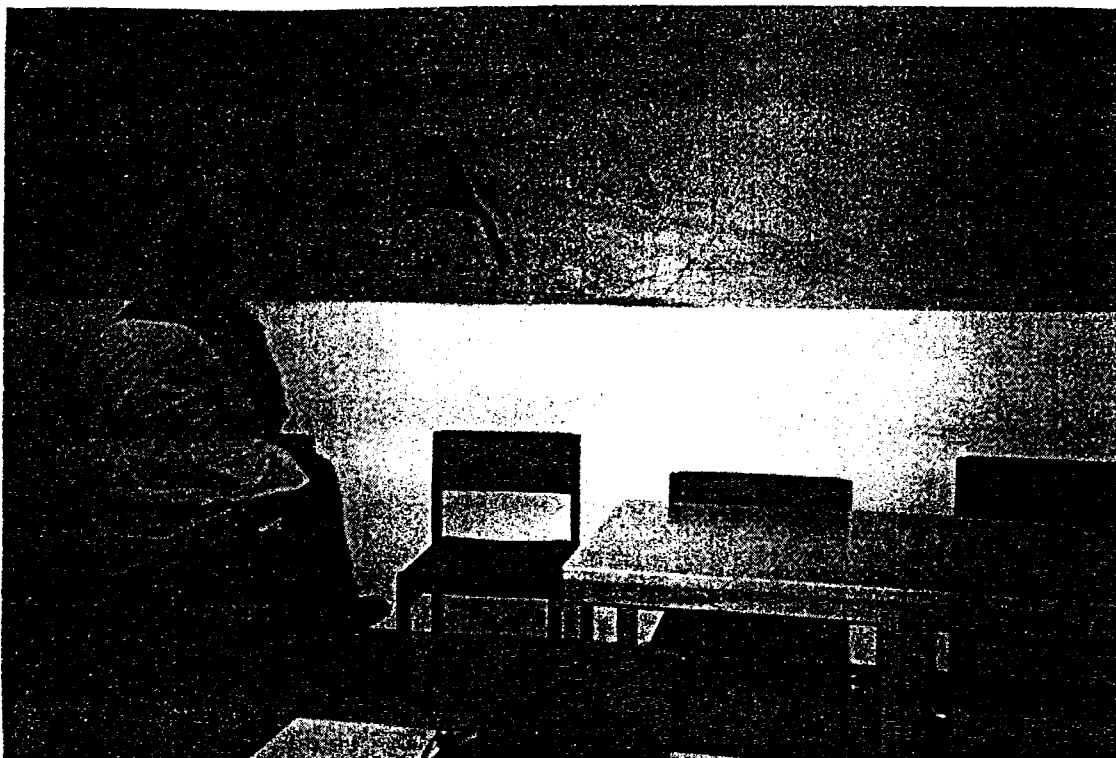
”Vitun hetero mä oon, olen vakituudessa parisuhteessa vaimooni”, vastasin.

Tilat ja tavarat ovat luksusluokkaa: kokouspöytiä, pehmustetut tuolit, TV, video, kahvinkeitin, kaappihyllyä, omat vessat ja muita huoneita eriyttämiseksi. Olenhan opetushallinnon alainen virkamies, joka yrittää sosiaalistaa nuoria yhteiskuntaan. Nämä nuoret maksavat noin 2—3 kertaa/oppilas/vuosi, n. 40 000 mk yhteiskunnalle verrattuna normaaliin peruskoululaiseen. Myös tilat ovat kalliit.

”Viihdyttekö täällä vai pitäisikö olla joku hämyisempi paikka?” kysyi opettaja.

”Ei, mutta seinille pitäisi saada jotain!” vastasivat oppilaat.

Se jotain olikin sitten suuri logo takaseinällä ja sivuseinille omia lähinnä seksuaalisuuteen liittyviä piirustuksia.

Kuva 2. Logon kuvaaminen oli ainoa yhteistoiminnallinen oppimisen muoto, mitä oppilaat halusivat tehdä. Voimakas sensitiivinen ryhmälataus – 'siistiä'.

Pohtimista jää siitä, miten tila vaikuttaa oppilaiden käyttäytymiseen ja kokemusmaailmaan. Miten spatiaalinen valta puhuu koulusta ja jollain tavalla yhteiskunnan normeista vieraantuneisiin nuoriin. Havainto:

"Pidettäisiinkö pikkujoulut täällä luokassa?" kysyy opettaja.

"Ja vitut, pois täältä helevetin bunkkerista" vastaa oppilas.

"No, missä ja miten vietettäisiin tätä suurta joululapsen syntymää" kysyy ope.

Oppilaat yhdestä suusta: "Hommaat meille lomamökin ja sinne joksaiselle tarpeeksi viinaa!" Jukka (8 lk) ärrää särkien: "Mulle rommia!" Arto (9 lk) vakavasti harkiten: "Mulle leijona!" Hanna (9 lk) tuimasti: "Mulle vittu valakoviiniä!" Ritva kinusi opelta: "Sun täytyy

ostaa meille nuorisoviinaa, sitä saa Alkosta, joo'o sitä myyään nykyään!"

Ope kysyy Tarulta (9 lk): "No, mitä Tarulle?" "No, osta vittu vaikka ne kuusi pitkää olutta! Pojat Arto, 15, ja Jukka, 14: "Pari koria se täytyy vähintään olla ja IV B:tä".

Keskustelu vaikuttaa todentuntuiselta. Oppilaat innostuivat aiheesta valtavasti – viinaa, seksiä ja teknoa. Ongelma tuli siinä, että siellä lomamökissä pitäisi olla jokaiselle oma huone, että voisi myöhemmin rakastella oman kultansa kanssa. Openkin pitäisi ottaa pää täyteen, ettei erotu joukosta. Mutta seksiasiat saa ope hoitaa omalla tavallaan. Ryhmästä oli pois Teija (8lk), joka oli huostaanotettu perhekotiin.

Tulin muuten eräänä ruokatuntina omalle koulupuolelle, kun Teija oli jo poliisi-autossa. Ehdin juuri ja juuri moikata noin 15.9.

Kaija oli vielä pois koulusta. Hän oli käynyt erityisluokkaa 2 kuukautta, josta oli ollut läsnä noin 10 %, kun laskin poissaolot päiväkirjastani. Kysyin oppilailta, että mitenkä Kaijan suhteen menetellään.

"Sitä huoraa ei oteta niihin juhliin!" sanoivat oppilaat yhdestä suusta.

"Miksi? Täytyyhän meidän kaikkien olla läsnä hyväksytyinä", sanoi ope.

"Se yrittää iskiä meidän poikakaverit, se prostituoitu! Sen pitää vaan itse maksaa, että saa."

Kysymys on viihteen, vapaa-ajan ja työn jakamisesta fyysisesti eri tiloihin. "Bunkkeri" on kaikin puolin vastenmielinen tila. Se heijastaa sitä valtaa, mitä vastaan nuoriso kapinnoi. Kyse ei ole niinkään arkkitehtuurista vaan siitä, kuka hallinnoi tiloja, kenen reviiiriä. Vankilaviesti tulee yleensä yhteiskunnan kontrol-

lista rangaista. Luokkani asiakkailla on omat ”sopivat” reviiirinsä. (Kts. Eräsaari 1995, 159.)

”Tarkkaile ja rankaise.”

Tarkkailuluokka ei ole enää, onko ollutkaan, pääkoulun kontrollissa.

”Kunhan pidät oppilaasi pois pääkoulun alueelta”, sanoi rehtori.

Yhteistyötahoiksi valikoituivatkin poliisi ja sosiaalitoimisto. Alussa jännitteitä toikin oppilaille epäily minusta siitä, että raportoin heistä sosiaalitoimistoon. Oppilailta oli pelko vapauden menettämisestä ja joutua huostaanotetuksi perhekotiin. Kolme oppilaista oli ollut samaisessa perhekodeissa ja edellä mainittu oli sinne syyskuussa uudelleen joutunut. Perhekodeissa, missä he ovat olleet, on symbolisesti sanottuna yö- ja päiväsellijärjestelmä, kameravalvonta 24 h/vrk. (vrt. Eräsaari 1995, 139.)

Reviiriä, missä sisäpiirikeskustelut käydään, on tyttöjen vessa (em. s. 178-180) ja pihan tupakkapaikka. Tässä on sukupuolirooleilla ilmeistä merkitystä. Tytöt kerääntyvät vessaan keskustelemaan pojista. Muuten pojat huutavat niiden asiat julki luokassa. Luokahuonekommunikaatio tapahtuu vihkojen välityksellä. Joskus he kokeilivat ’larpata’¹, ts. pelata live-roolipeliä.

Tytöillä on voimakas ryhmähenki ja tiukka jengikuri. Valtaa pidetään ja kontrolloidaan hakkaamalla välittömästi niskuroija. Yllättävän usein oli kuitenkin uhreiksi joutunut yläasteen poikia. Syksyn mittaan oli taskuista löytynyt teräaseitäkin ja tappouhkaukset ovat jatkuvia. Viikonloput ovatkin sitten täyttä elämää. Juopottelu umpihumalaan, katu- ja diskotappeluja, hautakivien kaatoja ja joku on joutunut putkaankin. Joku oppilaista kertoo viikonlopun tapahtumat ja vihkoista saa lukea loput. Saatananpalvelontaakin on harrastettu. Lähinnä tällä esittämällä saadaan näyttöjä ja potkua oman elämäntavan itsetunnon oikeukselle. Jotenkin tarkkiksen tytöt erottautuvat, antavat esiinnousupinnaltaan

¹ ’Larpata’ = Live Role Play Action l. ’live-roolipeliä’. Keskiäikää käsittelevistä roolipelikirjoista poimitaan okkulttisia roolimalleja, joita pidetään päällä pitkin päivää.

sellaisia piirteitä, mitkä tuovat esiin erään amerikkalaisen journalistin Gini Sikesin kokemukset tyttöjengien parissa Los Angelesissa, San Antoniossa ja Milwaukeeessa. Kirjaa varten Sikes haastatteli tyttöjä kaduilla, kodeissa ja vankiloissa. Näiden tyttöjen kohtaamisen mm. luokkatilanteessa koin seuraavaan tapaan rinnastaen omaan työhöni analogisesti:

- Tiny kohdisti minuun kylmän tuijotuksen, joka pyyhki pois kaikki aiemmat vaikutelmat lapsenomaisesta herttaisuudesta.
- "Kato, me pienemmät kimmat isketään vastustajan heikkoon kohtaan." Hän kävi katseellaan piirtettäni läpi. "Kasvolhin, kurkuun, silmiin... Mä en välitä, vaikka vastustaja olisi isompi, mä yrittän joka tapauksessa tappaa sen, koska mulla on lyhyt pinna, tajuutsä -"
- Tytöt olivat jatkuvasti valppaina "huorien" ja "horatsujen" varalta, jotka halusivat maata heidän miestensä kanssa.
- "Näillä kulmilla, jos kimma tyrkyttää itseään jollekin kundille, niin se kundi myös ottaa sen", hän kivahti. Kundin kimmafrendin täytyy vetää sitä toista kimmaa turpaan pitääkseen sen loitolla miehestään. "Täälläpäin pillu on aina pilluu ja sillä siisti", Tiny valisti. "Ei pillulla oo kasvoja".
- Kuitenkin NFL (Nasty Fly Ladies) ylpelli sillä, että he tappelivat yhtä lailla poikien kuin tyttöjenkin kanssa.

(Sikes 1999, 16-17.)

Oppilaiden vanhemmat ovat yleensä eronneita ja riippuvat itse sosiaaliluukulla ja harrastavat myös hyvin kuluttavaa ja rikkinäistä elämää. Kahdella oppilaalla on vanhemmat vielä yhdessä, mutta ote lapseen on mennyt. Melkein täysin irrallista elämää viettävät nämä kolme, jotka ovat olleet perhekodissa.

Opiskelu on enimmäkseen marginaalista. Opetus on lähinnä ”auttavaa opetusta”. Toisaalta päivä on arviolta 80 % hoitoa antavaa. Kuvaamataito ja musiikki ovat eräänlaista terapiaa. Tehokkaan tunnin pituus on kieliä tai matematiikkaa opiskellen noin 20 min/päivä. Kaikki oppilaat tarvitsisivat eriasteista lääketieteellistä hoitoa.

Jukka 27.11., kypsä jo klo 10.30, vakavana: ”Minun pitäisi päästä jo lataamoon. Vie ope minut pois täältä!”

Jukka sai ns. ”hulluskohtauksen” (ilmeisesti pilviannos, en ota enempää kantaa). Vein autolla pojan mummulaan, vanhojen ihmisten turvaan. Jukka pesi autoharjalla hampaansa ja ratkesi irrationaaliseen naurunrevahkaan.

Oppilaat ovat systemaattisesti vältelleet psykologia, ”kallonkutistajaa”, miksi he häntä kutsuvat. Opettajan nämä on hoidettava tai järjestettävä se jotenkin. Pahutta, normittomuutta ja perverssiä on niin totaalisen yltäkyllin, että miten sitä yleensä hoitaa?! En pysty paljon lohduttamaan. Tähän soitan ’piisin’ ja sanat ovat seuraavat, mitkä vastaavat ehkä enemmän meidän kansallista kulttuuritaustaa ongelmillemme:

*”Syyttömänä syntymään, sattui hän tähän pohjoiseen, kylmään.
Jossa jo esi-isät juovuksissa tottakai, hakkasivat vaimot, lapset, jos
ne kiinni sai. Perinteisen miehenkohtalon halus välttää poika tuo...
Juon talon, lumihanki kutsuu perhettä talvisin...
Työväilyksestä työtä ei saa. Hälle kohtalon koura juottaa väki-
juomaa.
Työttömyys, viina, kirves ja perhe, lumihanki, poliisi ja viimeinen er-
he. Tämä tuhansien murheellisten laulujen maa, joka tuhansiin jär-
viin juosta saa. Katajainen kansa, jonka itsesäälin määrää, ei mittaa
järki eikä kärki määrää, jonka lauluissa hukkuvat elämän valttikortit
ja kiinni pysyvät taivahan portit. Einarin epätoivosta ne kertovat.”
(Eppu Normaali)*

Tytöt ovat jengityylissään päässeet enemmän ehkä kansainväliselle tasolle. Mutta pojilla, Jukalla ja Artolla näyttää olevan vaikea välttää perinteisen suomalaisen miehen kohtaloa...

Koulutyötä leimaa ahdistus, masennus, epätoivo, kurjuus, köyhyys, vihamielisyys, narsistisuus ja itsetuhokäyttäytyminen. Itsemurhavaara on ilmeinen. Hätä ja suru peittyvät kovaan ulkokuoreen. Viinasta, huumeista ja ylikorostuneesta seksuaalisuudesta haetaan tyydytystä. Kovan luokan statussymbolina ovat auki viillettyjen ranteiden arvet, mitkä ovat myös ilmeisiä yrityksiä saada tunnekokemuksia.

"Kehitä pedagogiikkaa."

Myös käsivarret ovat viillettyinä ja verinen viesti lukee olkavarressa:

"Mua vituttaa!"

Perinteinen akateeminen kirjoittaminen ei yleensä sisällä rumia sanoja. Mutta nyt olemme siinä "verta ja lihaa" olevassa todellisuudessa. Kolme vuotta sitten koululla (yläaste, lukio, ammattikoulu –kompleksi) tehtiin joukkoitsemurha, missä kolme oppilasta tekivät peräkkäin itsemurhan. Yksi muun muassa poltti itsensä koulun pihalle. Asiasta ei ole kuulemma sopivaa keskustella. On jotenkin apaattinen, synkkä ja pelon ilmapiiri. Paikkakunnalla on ollut korkea työttömyys ja muuttoliike suhteellisen vilkasta. On avioeroja, köyhyyttä ja epäsosiaalista elämää. Koulutettu väestö hakeutuu muualle töihin. Syrjäytymisen uhka on monelle peruskoululaiselle suurta todellisuutta. Kouluterveydenhoidon pitäisi olla mielenterveyden puolella. Koulun instituutiona pitäisi ottaa huomioon nuorten elämäntilanne ja kuulla oppilaita.

8 "KADOTETTU" NUORISO

8.1 'Pairing' – rinnakkaistodellisuuden luominen

On huomattava, että jotkut nuoret selviävät ja ongelmat voidaan kuitata nuoruuden ja 'hulluuden' tiliin. Mutta yhä useammat vaipuvat epätoivoon ja itsetuhoon. Yksi huomattava analysointikohde on koko koulun kulttuuri ja organisaatio fyysisenä vankilana. "Olen vain yksi tiili tarkkiksen bunkkerissa". Oppilaiden lintsaus koulusta saattaa johtua siitä, että koulu koetaan fyysisenä pakkolaitoksena, mikä ei vastaa heidän psyykettään, elämäntapaa ja elämäntilannetta ainakaan tässä murrosiän (13—16 v.) vaiheilla. Oppilaat ovat väsyneitä, masentuneita, yliherkkiä, aggressiivisia, ahdistusta ja vihaa leimuavia. Tämä heijastuu konkreettisesti väkivaltaisuuksena, juopotteluna (1—2 krt/vko umpihumalat) ja saatananpalvontana. Jollain tavalla heijastuu se, että jostain olisi saatava turvallinen, uskottava ja voimaa-antava projektisuhde. Kaksi oppilasta ovat löytäneet saatanasta jumalan, joka antaa 'voimia'. Muut oppilaat harrastavat osaksi niitä rituaaleja, mitä voidaan pitää kyseiseen projektiin kuuluvina, kuten hautakivien kaatoa ja eräänlaista pahuuden voimien ihannoitua. Vanhemmat, opettajat ja sosiaalityöntekijät ovat erityisen vihan kohteena.

Morgan (1989, 214-220) kuvaa organisaation ja ahdistuksen problematiikkaa. Melanie Klein ja hänen psykoanalyttinen koulukuntansa erikoistui aiheesta; aikuisten persoonallisuuden ahdistukset organisaatiossa heijastuvat varhaislapsuuden varhaisista projektisuhteista ja sieltä seuraavista puolustusmekanismeista. Erityisesti äiti-lapsi—suhde imeväisiästä lähtien on ollut merkityksellinen (em. s. 240). Erityisesti vihan ja rakkauden kokeminen lapsuudessa vaikuttaa myöhempään kehitysvaiheisiin. Varhaiset traumaattiset kokemukset saattavat kärjistyä myös murrosiässä ja voivat aiheuttaa koulussa ns. "tunnelikokemuksen", missä nuori ei koe ulospääsyä ahdistavasta pimeästä negatiivisesta todellisuudesta. Syntyy pimeä vankilatunnelma ("olen vain musta tiili koulun seinässä kaltereiden takana"). Syntyy kapinaa auktoriteetteja kohtaan. Varhaislapsuuden traumaattiset kokemukset projisoidaan tiiliseinään. Tästä syntyy tulkintamahdollisuus hakea vastausta 'tunnelin' ulkopuolelta.

Bion (kts. Morgan 1989, 217) tulkitsee ongelmien ratkaisua niin, että yksilö pakenee fantasiamaailmaan, jonka yksilö kokee 'pairina'. Tässä puolustusmekanismissa fantasia saa projektisuhteen Messia-hahmosta, mikä tulee ja vapauttaa pelosta ja ahdistuksesta. Tämä saa aikaan tehokkaan toiminnan, koska toisaalla on tuho ja itsemurha. Tässä havaintokohteessa Messiaan paikan on ottanut saatana, pahuuden voimat, koska ne antavat välittömän tyydytyksen ja demonstratiiviset voimakokemukset. Ollaan tunnelin ulkopuolella ainakin hetken huumaantuneena, jolloin on 'voimia' hakata joku tai särkeä tai uhmata kaikkea luotua. Ollaan voimien tunnossa. Kunnes taas arjessa ollaan yhä syvemmissä kuilussa ja pimeämmässä tunnelissa.

Kouluyhteisö ei tarjoa päivästä päivään rutiineillaan ymmärrystä näille oireille. Nuoret ovat hätää kärsimässä. Neljällä oppilaista on ranteet viilletty auki arpeineen. Organisaatio 'pelaa aikaa', kukaan ei ota vastuuta tai ei kykene vaikka halua olisikin. Jos yhtä tapausta alkaa selvittää ja koko vyyhtiä, niin ei yhden ihmisen aika riitä. Äidit ovat yksinhuoltajia (1 isä), isät ovat pois kuvioista. Äidit ovat depressoituneita, välinpitämättömiä ja masentuneita. Mitä äiti-lapsi—suhteessa on tapahtunut? Ovatko avioerot aiheuttaneet hylkäyskokemuksia?

On liian moniselitteisiä, laajoja, kaoottisia selitysmalleja kuvata ja tulkita ilmiötä. Kouluyhteisön muodolliset rutiinit kulkevat omaa rataansa ikään kuin mitään niin merkittävää ei olisi tapahtumassa. Kouluyhteisön puolustusmekanismi toistaa samaa tautologiaa:

"Ei meillä ole ongelmia."

Organisaatio uudistaa ja olouttaa itseään. Alakulttuurit menevät omassa todellisuudessaan aina pitemmälle ja pitemmälle. Koulun virkailijana pitäisi itse olla osa alakulttuuria nuorisokulttuurissa, että ymmärtäisi mikä on tietoista ja todellista. Muuten olet vihollissuhteessa nuorisoon, joka räki, haistattaa ja uhkailee vanhempaa väkeä.

*Iltalehden kuuma linja 12.12.1998, nuorisokodin johtaja Bärlund:
"Kasvattakaa vanhemmat lapsianne!"*

Kannelmäen nuorisokodin johtaja Bärlund toteaa, että osa nuoristamme voi todella huonosti ja näkee siihen monta syytä: tavallinen kiinteä perhemalli ja sukuyhteisö ovat hajonneet, informatiivinen törky, päihteiden käytön sallivuusaste ja kuri ymmärretään pahaksi. Vanhemmat ovat luopuneet kasvattamasta lapsiaan. Bärlund toteaa vielä erään sosiaalipsykologin sanoneen, ettei rakkauden vastakohta ole viha vaan välinpitämättömyys.

Myös allekirjoittanut on törmännyt tähän vanhempien ja nuorten välinpitämättömyyteen ja kasvattamattomuuteen. Ongelmaa on kuitenkin lähdetty käsittelemään mikrotasolta. Samanlaisia ongelmia on hahmoteltavissa globaalisesti. Yhteiskuntatieteissä on jo 60—70-luvuilla puhuttu yhteiskuntien kriisiytymisestä. Tulevaisuuden tutkijat kuvaavat ajan muutoksen räjähtävän ja suorastaan syök-syvän kaaokseen yhdessä vaihtoehtoisessa skenaariossa. Todellisuuden hahmottamisessa olisi löydettävä uusia ajattelutapoja. Globalisoituminen ja uuden jälkiteollisen postmodernin yhteiskunnan ihminen sidotaan yhä tiukemmin yhteiskunnan kontrolliin. Jokin 'herruuttaa' nuorta ruumista ylikansallisen viihteen ja globaalin byrokratisoitumisen kautta vieraantuneeseen tilaan, missä identiteetin haku murrosiässä on pahassa kriisissä. Sosiaalisessa todellisuudessa on jotain merkittävää tapahtumassa? Hyvinvointiyhteiskunnasta on siirrytty riskiyhteiskuntaan, pahoinvointiyhteiskuntaan, missä yliluonnollisia voimia huudetaan apuun. Beckin (1995, 183) mukaan myöhäismodernille aikakaudelle on tunnusomaista todellisuuden jakautuminen kahtia: 'pairing': aistein havaittavaan empiiriseen todellisuuteen ja aistien ulottumattomissa olevaan näkymättömään teoreettiseen todellisuuteen.

Esimodernissa yhteiskunnassa näkymättömään todellisuuteen kuuluvat vastapelurit – jumalat, pahat henget, noidat – ovat monella tapaa samanlaisia kuin riskiyhteiskunnan ne toimijat, joita vastaan maallikot pelaavat:

"Ei kukaan ruumiillistu."

vaikeasti ennustettavia, hyvin resursoituja, yli-inhimillisin ominaisuuksin varusteltuja, arvomaailmaltaan toisinaan epäinhimillisiä, kommunikaatiotaidoiltaan yli-

yksilöllisiä jne. Tämän vuoksi vastapelurien kanssa toimeen tuleminen vaatii rituaaleja ja rituaalien asiantuntijoita. Riskiyhteiskunta on siis monilta osin uskonnollinen yhteiskunta esimodernin yhteiskunnan tapaan.

Vastapelurien luonteista johtuen keskeinen strukturoiva voima riskiyhteiskunnassa on pelko: pelon perusteella organisoituminen, pelon kieltäminen, poisselittäminen, projisointi ja muu hallinta. (Kamppinen & Raivola et al. 1995, 184.)

Havaintoja: Tutkimuskohteena olevat oppilaat, 6 henkilöä, ovat hyvin taikauskoisia. Esimerkiksi viisi oppilasta olivat pois koulusta perjantaina 13. Päivänä. Oppilaat pelkäsivät tätä päivää oirehtien jo 2 viikkoa ennen tuota maagista ajankohtaa. Siihen valmistauduttiin erilaisin palvontarituaalein, mitkä yritettiin pitää opettajalta salassa. Oppilaat larppaavat², pelaavat roolia eläen eri todellisuutta. Katutason perinteisessä alakulttuurissa on havaittavissa eri tasoja, mitkä vievät kauas fantasiamaailmaan. Näkymätön perkelejumala antaa ohjeita, orjuuttaa ja pyytää pitämään salassa organisaation jäsenet.

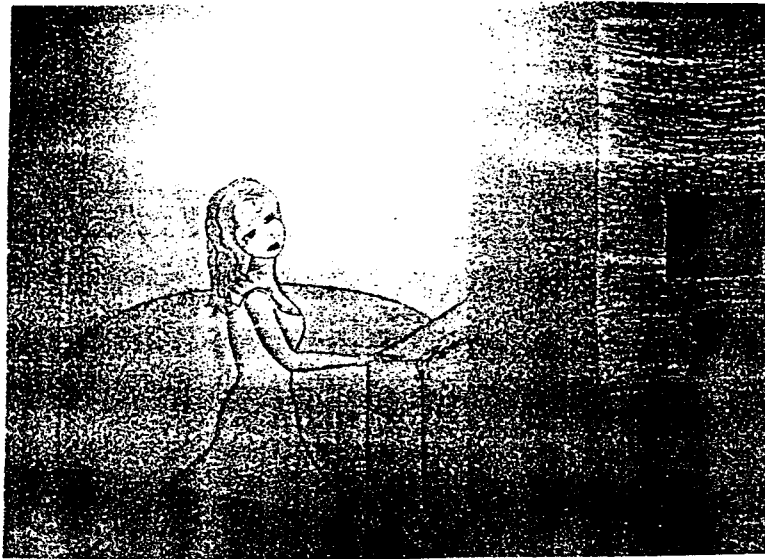
Taru, 14: "Perkele vihkii minut oman kullan kanssa ennen kuolemaa."

Opettaja: "Miksi?"

Taru, 14: "Muuten helvetissä jää näkymätön seinä kultan ja minun välille."

Kun rooli on "pois päältä", saatananpalvontaa harrastavat tytöt käyttäytyvät kilhisti, pehmeästi ja sovittelevasti jne., mutta itsetunto on huono ja minäkuva särkynyt. Aineiden ja piirustusten aiheet ovat surutyttö (katso kuva).

² 'Larpata' = Live Role Play Action I. 'live-roolipeliä'. Keskiaikaa käsittelevistä roolipelikirjoista poimitaan okkulttisia roolimalleja, joita pidetään päällä pitkin päivää.

Kuva 3. 'Surutyttö' hautansa äärellä.

Mutta näyttää, että rooli on enimmäkseen päällä, joka ilmenee pelkona, aggressiivisuutena, uhmana, kovuutena, masentuneisuutena, passiivisuutena ja ulospäin erittäin murhaavanolemuksen viestittämänä. Musta tukka, mustat vaatteet, musta meikki, viiltelyjä vartalossa, käsissä ja päässä, lävistyksiä, pentagrammeja vaatteissa ja piirustuksissa.

Opettaja on lähinnä empiirinen vastapeluri tai sivustakatsoja, tämän roolin takana oleville 'voimille' tuntien voimattomuutta. On mahdotonta saada mitään kontaktia, jos ei itse lähde samaan pimeyden voimien organisaatioon.

8.2 Teoreettinen todellisuus

Oppilaat ovat väsyneitä henkisesti ja fyysisesti. Heidän työskentelynsä on korkeintaan noin 20 minuuttia päivässä. Koko syksyn oppilaat ovat kärsineet nuhasta ja nuhakuumeesta, yskää, röhimistä. Oppilaiden olemus ja ryhti on uuttavan velto, lyijyinen olemus heijastuu mustien takkien ja mustien vaatteiden alta. Jatkuva ruikutus kuuluu:

"Buranaa, vittu!"

Pitkittynyt stressi, henkinen pahoinvointi pitkittyessään on altistanut infektioitaudeille ja on osoitettu, että pitkittynyt stressitilanne muuttaa muutenkin elimistön suoja mekanismeja. Etenkin autonominen hermosto, sisäeritysjärjestelmä ja immunologinen järjestelmä ovat sairauksille altistumisen kohteena. Lisäksi elämäntapojen aiheuttamat riskit ovat sairastua sukupuolitauteihin ja tulehduksiin (kts. Kamppinen & Raivola et al. 1995, 115).

Oppilaiden taustat, rikkinäiset kodit, levoton elämäntapa luo jatkuvasti uusia uhkia ja pelkoja, mm. edellä mainitut tappouhkaukset ym. saavat aikaan sekä kognitiivisia että emotionaalisia vaikutuksia. Ahdistuneisuus, mitä nuoret ilmentävät koko ajan, on tyypillistä psykiatrisissa häiriöissä, mutta jossain määrin se kuuluu normaaliin elämään, koska se aktivoi meitä toimimaan ja hankkimaan tietoa (Neffred 1979).

Ahdistuneisuus voidaan jakaa reaaliahdistuneisuuteen ja irrationaaliseen ahdistuneisuuteen (Ottoson 1983). Karkeasti jaettuna reaaliahdistuneisuudesta puhutaan silloin, kun yksilöllä on jokin ahdistuneisuutta vastaava todellinen tilanne, milloin yksilö kykenee tunnistamaan ahdistuneisuuden syyn (kts. Kauppinen & Raivola et al. 1995, 117).

Nuoret ilmaisevat todellista pelkoa ja ahdistusta. Esimerkki lukioikäisten tyttöjen saunakeskustelusta:

Teija: "Tämä rajaton kasvu ei voi jatkua. Pitävät meitä tyhminä. Luonto tuhoutuu. Tulevaisuus on hyvin epävarma. Jotenkin jatkuvasti pelottaa, esimerkiksi 'Apua, että joku raiskaa'.

Tarja: "Ei pelolle pitäisi antaa valtaa. Sanon itselle, että elä pelee."

Toinen: "Pitäisi kävellä koko ajan nyrkit pystyssä, että suojaa jotenkin itseään."

Lopuksi laulua: Kuulkaa korpien kuiskintaa... meidän on vapautta vaarat on nää...

16.11.1999 TV1, 52 km 'Kuhmosta mehtään'

Tarkkiksen nuoret eivät omasta puolestaan pysty määrittelemään ahdistuneisuuttaan. Pelkoa päin käydään kohti. Kaikki mikä normaaliluokkien oppilaita ja opettajia pelottaa, niin tarkkiksen lapset käyvät niihin käsiksi, kuten väkivalta, huumeet, yletön porno ja saatananpalvontaan liittyvät rituaalit.

Joka tapauksessa hätää kärsivässä nuorisojoukossa täytyy ilmetä ne rajatilat, missä ja miten he ratkaisevat, mitä on hyvä ja mielekäs elämä. Nuoret ovat "toinen" kulttuuri, ja heillä on elämäntilanteensa vuoksi edellytykset (?) nähdä elämänsä ulkoapäin; liikkua kahden kulttuurin (aikuiset/nuoret) välisessä rajatilassa. Teoreettista todellisuutta etsittäessä tämä on juuri se luova mahdollisuus päästä laajentamaan tajuntaamme ymmärtää mitä ajassamme tapahtuu ja seuraa. Kun kaksi kulttuuria kohtaa, syntyy 'kulttuurishokki', mikä voi tuottaa niitä oletettuja johtolankoja uusiin löydöksiin ja havaintoihin. Teoria toimii ikään kuin kolmantena positiona (Alasuutari 1989, 71).

Kun tässä puhutaan nuorisokulttuurista, tarkoitetaan nimenomaan vastakulttuuria. Ja etnografian tradition mukaisesti rikollisuuttakin lähellä olevien nuorison kulttuuristen ryhmien elämäntapaa jäsentää oma sisäinen logiikkansa (Alasuutari 1989, 79).

Lähtökohdaksi voidaan teoreettisen ulottuvuuden etsinnäksi ottaa sellainen tarkastelukulma, että 'tutkittava joukko' tai nuorisokulttuuri ei odota tutkijaa 'jossain määrättyssä todellisuudessa', missä vain 'avataan silmät ja ollaan tarkkaavaisia'. Näinhän juuri tarkkiksella on käynyt jo 30 vuotta. Siinä lapsuuden aikaisia traumoja ikään kuin hoivataan ja oloutetaan. Keksitään vain uusia projekteja, mm. muuttamalla uusia oppimisympäristöjä, sosiaalistamalla pedagogiikkaa. Jos ei löydy pedagogisia hallintakeinoja, niin ei voi todeta muuta kuin:

"Piruhan se nuorisoa riivaa."

Saatananpalvelonta ja uskonnollinen mystisismi on lisääntymässä ja pahempaa on luvassa eskatologisesti: ”Teidän vihamiehiksenne nousevat omat perhekuntalaiset.” ”Lapset nousevat vanhempiaan vastaan ja tappavat heidät. (kts. Mark. 13:12-13) Saatana saa vallan ja sotii auktoriteetteja vastaan ja ottaa vallan.

8.3 Vastakohtaisuuden mytologia (syviä virtauksia)

Oletetaan, että kyse on instituutioiden, taloudellisten ja sosiaalisten prosessien, käyttäytymismallien, normijärjestelmien, tekniikoiden, luokittelutyyppeiden, luonnehtimismuotojen välisistä suhteista, jotka eivät ole läsnä objektissa itsessään, siis nuorissa (kts. Kusch 1993, 63). Foucault kutsuu näitä objekteja synnyttäviä suhteita ’diskursiivisiksi’ suhteiksi ja erottaa ne ’primaareista’ ja ’refleksiivisistä’ suhteista.

Kieli ja ajatus nähdään kantavan mukanaan ideologisia merkityksiä ja oletuksia ja toisaalta luovan todellisuutta. Tällöin joudutaan puhumaan ’diskurssista’. Diskurssi on käsite, jolla on todennäköisesti kaikissa kirjallisuusteorian ja kulttuurintutkimuksen termeissä eniten merkityksiä (Mills 1997, 1). Diskurssilla voidaan laajimmillaan tarkoittaa mitä tahansa merkityksiä välittävää ilmaisua (Mills 1997, 131).

Foucault’in (1969, 66-67) mukaan diskurssia ei pidä nähdä vain asioiden ja sanojen risteyskohtana, ei vain ohuena kontaktipintana todellisuuden ja kielen välillä eikä vain merkkien joukkona. Diskurssit muodostuvat merkeistä, mutta ne eivät ainoastaan käytä merkkejä määrittämään asioita, joten niitä ei voi pelkistää kieleksi ja puheeksi. Diskurssit muovaavat systemaattisesti objekteja, joista ne puhuvat.

Tarkoitus onkin luoda uusia objekteja, tajunnantiloja, todellisuuksia illuminoitumalla kohteeseen eläytymällä. Illuminatiivinen malli kuuluu ns. transaktionaalisiin malleihin, joita on käytetty, sovellettu mm. oppilasarvioinnin kehittämisen evaluointiin (Syrjälä 1998, 45). Illuminaatio on keino päästä nuorten todellisuutta

kirjattujen lausumien ja havaintojen taakse tai sisälle, mikä portti vain avaa kohteen sisällön diskursoitavaksi.

Ei-identtiset yhteydet on katkaistava ja etsittävä enemmänkin jännitteisiä pisteitä. Avaruudelliset yhteydet ovat rajattomat. On vain otettava rohkeita irtiottoja.

"Olen yksin pienessä vaaleansinisessä komerossa persoonieni kanssa." "Harvoin riivaajien kanssa."

Mutta: "Paras ystäväni on Charlie Manson (terroristi).

Ja: "Olen iloinen siitä, että kääpiöt voittivat joulutontut jalkapallossa."

Jukka 8 lk, 19.11.98 haastattelussa

Lausumia ei pidä tulkita ainoastaan jonain 'rappeutumattoman' mielenhäiriöisinä ilmaisuina. Nimittäin on mahdollista, että seuraavan viikonlopun jälkeisessä paikallislehdessä lukee seuraavaa: "Charlie Manson kaatoi pitäjän hautakiviä 200 kpl ja häipyi varastamallaan Fiatilla maisemiin.

Opettaja tietysti toivoo, että Charlie seikkailisi vain kirjallisuuden parissa, video-na tai Jukka vain kirjoittaisi aineen 'Paras ystäväni'.

Opettaja: "Ettei vaan Charlie Manson teettäisi sinulla kaikkea hölmöä, mitä joutuu jälkeenpäin katumaan?"

"Mikset pistä Charlieta rusikoimaan riivaajasi?"

Kysymys liittyy oppilaan sisäisen mielenhallinnan kysymyksiin ja tulkintoihin. Emme pistäkään pääpainoa Jeren tilanteeseen sinänsä, vaan haemme kosketuspinnan esim. Charlien elämänarvoista ja elämäntavoista. Charlie on oleellinen esiinnousupinta, koska hänellä on voimaa ja valtaa ja hänellä on perusteltu ideologia olla terroristi. Herää kysymys, kuka on Charlie Manson?

Moniäänistä dialogia, riiviöt vastaan terroristit / joulutontut vastaan kääpiöt. Kun opettaja, kasvattaja ei saa ns. otetta kasvatettavasta, on ilmeisesti kysymys siitä, että ei liikuta kohteen oman totuuden ja käsitejärjestelmän alueella.

Jos opet ovat 'sinisiä', 'välitunnit vaaleanpunaisia' ja 'vaikeita aineita koulussa ovat retromykelit' (Jukka 19.11.1998), niin on lähdeittävä siitä todellisuudesta käsin, missä nuori elää.

"Jos et usko, niin voimat puhuvat!"

Esim. eräs oppitunti. Mustakaapuiset, kalpeansynkät oppilaat saapuvat tarkkisluokkaan ja selvästi meditoivat pahuuden voimia avukseen, puhumatta sanaakaan. Vain luoden lasittuneen synkän vieraan katseen tyhjyyteen. Luokka täyttyy kuin akvaarioon laskettu mustekalan musta myrkky.

Oppilaiden strategia oli todentaa voimiensa ja ideologiensa toimivan. Käsitteet ja ilmaisumuodot nousevat kosketuspinnasta. Opettaja makasi pitkään tapah-tuman jälkeen toimiston lattialla. Ei puhetta, ei fyysistä väkivaltaa, vain vallitsevan todellisuuden luoma myhkeä uhkaava ilmapiiri, mikä antaa 'voimia'. – Ja vie opettajalta voimat!

Luokan 'normaalikin' tunnelma on vähintään 'huippaseva'. Kysymys ei ole pelkäästä ahdistuksesta tai sairauksista, vaan 'voimista', mitkä voivat kenet tahansa (?) heittää päin seiniä - 'poltergeist' (?).

Ilmiötä voidaan lähestyä erilaisten totuuskäsitysten varassa. Mutta voi olla hyvin oletettavaa, että monen totuusjärjestelmää ohjaa pelko (ks. em. s. 29) tai uhka, jolloin pitää sulkea ilmiö pois virheellisenä havaintoja tai alitajuisesti vähintään epämiellyttävänä. Esimerkiksi lähestyttyäni havaintokentässä muita erityisopettajia he kieltävät tai väistävät ilmiön kokonaan. Kyse on pelkäästä 'häiriötilasta' tai pinnallisesti 'ilmapiiristä'.

Kuten Stuart Hall (1992, 345) sanoo, heillä on oma käsitejärjestelmänsä, he (ja ne) toimivat omien ilmaisumuotojensa avulla ja luovat oman tapansa tunnistaa, mikä on 'totta' ja sulkevat pois sen, mikä on 'virheellistä' niiden oman totuusjärjestelmän mukaan.

"Totuus on äänetön, siitä ei puhuta."

Hullut ja mielisairaavat ovat hiljaisuuden arkissa. Arkin avaaminen on välttämätöntä, koska postmoderni orientaatiokriisi syvenee eikä näe näköaloja.

8.4 Kriisinuorison initiaatio

Initiaatio tarkoittaa sitä muodollista menettelyä, jolla yksilö vihitään tai hyväksytään uuteen yhteyteen kuten ikäkauteen, yhdistykseen tai salaseuraan. Tavallisimmin initiaatiolla tarkoitetaan kuitenkin erilaisia miehuusmenoja, joilla nuori hyväksytään osaksi kulttuuria. (Mäkikulmala 1993, 15).

Vaikka tarkastelun kohteena pidetään yleensä ikävaiheesta toiseen siirtymistä, on kuitenkin huomioitava se, minkälaisien rituaalien kautta tämä tapahtuu. Päähuomio kiinnittyy rituaalisiin prosesseihin eli niihin symbolisiin menoihin, joilla lapsen irtaantuminen lapsuudesta, siirtyminen nuoruuteen ja vähittäinen kiinnittyminen aikuisuuteen tapahtuvat (kts. Mäkikulmala 1993, 15).

Vaikka normaalisti rituaalien pitäisi toimia kriisien laukaisemiseksi, on kuitenkin olemassa sellaisia rituaaleja, mitkä ovat hyvinkin mielenterveydellisiä riskejä, kuten seuraavassa esimerkissä.

Erään juhlien aikana nuoret vietiin huoneeseen, missä papiksi itseään kutsuva mies luki heille ääneen suurta, käsinkirjoitettua kirjaa, jotka kutsuttiin "Saatanan raamatuksi". Jillin (15) mukaan se ei ollut Anton La Veyn Saatanan raamattu; se ei ollut edes painettu kirja. Jill kertoi, että "alttaria" koristivat punaiset ja mustat kynttilät, ja tuolit oli järjestetty riveihin, joiden välissä oli käytävä, kuten kirkossa. Hän kertoi, että "papin" alkaessa lukea kirjaa huoneessa olevat aikuiset alkoivat hokea jotain. Nuorille "luvattiin", että muutaman kokouksen jälkeen he olisivat valmiita INITIOITAVAKSI. Sen jälkeen he eivät enää voisi kääntyä takaisin. Heidän olisi kiellettävä oma uskontonsa jumala ja tunnustettava saatana herakseen. (Pulling 1993, 40.)

”Eivät voisi kääntyä takaisin”. – Jos takaisin kääntyminen tarkoittaa kristittyjen Jumalan yhteyteen palaamista, ovat nämä kaksi toisilleen vastakkaista ideologiaa omaavat tässä suhteessa samaa mieltä, ainakin käänteisesti:

”Sillä mahdotonta on niitä, jotka kerran ovat valistetut ja taivaallista lahjaa maistaneet ja Pyhästä Hengestä osallisiksi tulleet ja maistaneet Jumalan hyvää sanaa ja tulevan maailmanajan voimia ja sitten ovat luopuneet taas uudistaa parannuksen, he kun jälleen ristiinnaulitsevat Jumalan Pojan ja häntä julki häpäisevät. (Hepr. 6:4-6: UT)

Ero on vain siinä, että pelastuksesta, jumalayhteydestä voi luopua, mutta ei ole paluuta. Saatanan initioitavaksi voi antautua, mutta siitä ei voi luopua. Luopiot ovat siis ikuisiksi ajoiksi initioitu helvettiin, kun ovat rikkoneet Pyhää Henkeä vastaan, mitä ei UT:n mukaan koskaan anneta anteeksi (kts. Matt. 12:32).

Amerikkalaisessa Sikesin (1999, 70) tutkimassa NFL:n tyttöjengissä problematisoitiin puolestaan heidän pelastuskäsitystään seuraavasti:

”Sä oot jengissä, sä valehtelet, sä teet syntiä, mut kaiken sen voi saada anteeksi. Mä sanon: ‘Niin kauan, kun sä uskot Jumalaan, sä voitat’. Mä voin mennä tonne mun kuistille ja jos joku tulee ja ampuu mut, mä meen suoraan taivaaseen. Siltä musta tuntuu. Niin paljon mä luotan Jumalaan.”

Wanda, joka tulkitsi valkenemisen epäilyksi, kiihtyi: ”Jengissä hengaaminen ei oo mikään synti”, hän intti. ”Missä Raamatussa mukasanoetaan niin? No, tappaminen on synti, mutta senkin voi saada anteeksi. Kaikki minkä tekee, saa anteeksi. Paitsi itsensä tappaminen. Se on epätoivoa, Jumalan leikkimistä, ja sitä ei voi saada anteeksi. Mä luulen, et kaikki ne runkkarit, jotka ovat helvetissä, on niitä jotka teki itsarin.”

”Joka ei ole minun kansani, se on minua vastaan: ja joka ei minun kanssani ko-
koa se hajottaa. Sen tähden minä sanon teille. Jokainen synti ja pilkka anne-
taan ihmisille anteeksi, mutta Hengen pilkkaamisesta ei anteeksi anneta. Ja jos
joku sanoo sanan Ihmisen poikaa vastaan, niin hänelle annetaan anteeksi:
mutta jos joku sanoo jotain Pyhää Henkeä vastaan, niin hänelle ei anteeksi an-
neta, ei tässä maailmassa eikä tulevassa (Matt. 30:30-32, UT).

’PAIRING’

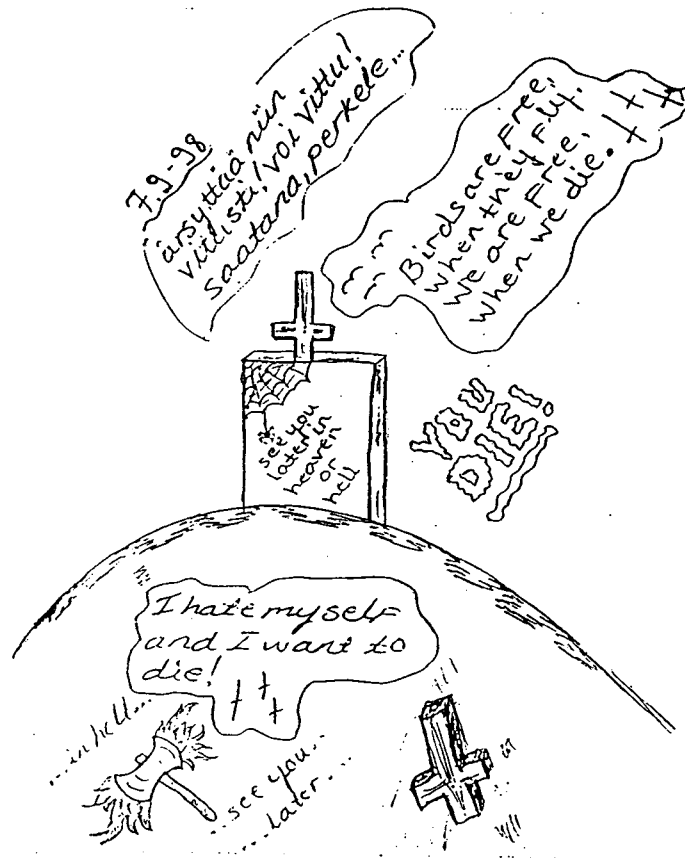
Moni ’asian’ harrastaja elää ilmeisesti ’liminaalivaihetta’, mikä on eräänlainen
poikkeustila, jossa normaalin elämän ja arjen rakenteet ja säännöt lakkaavat
olemasta (kts. Mäki-Kulmala 1993, 18). Liminaalivaihe tarkoittaisi tässä elämistä
lähinnä saatanan valtakunnan ja postmodernin arjen välimaastossa (jota ei
enää edes ole ehkä olemassa).

Tutkittavista oppilaista kaksi tunnusti saatanan herrakseen ja ainoaksi jumalak-
si. Perkele antaa voimia, kun sitä tottelee:

*”Kun menen helvettiin, niin saan olla kultani kanssa kahden.” (Teija,
14)*

Helvetti on puolestaan tarkkislaisille ’hyvä paikka’, vaikka on vielä jonkin verran
epävarmuutta olosuhteiden autuudesta. Vasta-Kristus on kuitenkin ennen kaik-
kea tarkoitettu vastavoimaksi ja katkeroituneeksi vihan auktoriteetiksi vanhem-
pia, opettajia, soskua ja koko repressoivaa yhteiskuntaa kohtaan. Joka tapauk-
sessa itsetuhoinen käyttäytyminen leimaa kaikkia tarkkislaisia tässä tapaukses-
sa.

Katja (14) ’mustissaan’ (on myös tunnustanut saatanan jumalakseen) kirjoittelee
ainoastaan fatalistisia novelleja kuolemasta ja saatanasta, ja piirtelee kuvia pa-
holaisen riivaamasta nuoresta työstä. Kuvan tyttö vaikuttaa ulospäin viatto-
malta, ’Surutyttö’ nimeltään on polvistunut oman hautansa ääreen. (Vrt. Pulling
1993, 37.)

Kuva 4. Oma hauta

Siirtymäriitit ja initiaatio selvinä, yhteisön ylläpitäminä rituaaleina ovat edelleen tunnistettavissa kirkollisessa elämässä. Kaste ja konfirmaatio niitä edeltävine valmentautumisineen siirtävät yksilön ikä- ja kehitysvaiheesta toiseen turvaten samalla siihen liittyvät oikeudet ja velvoitteet ainakin muodollisessa mielessä (Mäki-Kulmala 1993, 20). Suurin osa tutkittavista nuorista ei käy rippikoulua, joten 'konfirmaatio' on jollain tavalla suoritettava. Lupaus 'voimista' on suurempi.

Tämä 'voimien herra' vaatii myös hintansa. Paholaisen palvonnassa paholainen tarvitsee uhreja. Aluksi uhraaminen on ajan, paikan ja kaiken vallan luovuttaminen. Kun ideologia ja valta on ruumiillistunut, alkaa tekojen vuoro. "Tee joku paha teko päivässä." Näin totutellaan tekemään yhä suurempia uhrauksia. Parhaimmat uhraukset ovat veriuhreja, mitä harjoitellaan aluksi eläimillä ja sitten siirrytään ihmisuhreihin. Moraalisella alueella on harrastettava seksiorgioita ja juopottelua. 'Mikään ei ole pyhää, mitään ei saa moralisoida, millään ei ole mi-

tään väliä.' Yhteydenotto voimien ja myös käskyjen saamiseksi on oltava yhteydessä henkiin, esim. pelaamalla spiritismiä.

Ennen lopullista initioitumista menetelmänä ovat kaikki mahdolliset oviaukot (kts. Brown 1997, 128) demonisille voimille. Ajatuksena on ruumiin ja psyyken kokonaisvaltainen demonien miehittäminen, mikä tapahtuu miellyttämällä 'heraansa' kaikin tavoin pahuuden ja moraalittomuuden avauksella. Synti murtaa aukon suojamuuriin ja sen vuoksi demoni voi usein tulla sisään syntiä tekevään ihmiseen. Brown kutsuu näitä aukkoja oviaukoiksi (Brown 1997, 128).

"Miksi emme laulaisi tätä laulua kaikki yhdessä, miksi emme avaisi mieltämme, antaisi kuvien tulla..." The Rolling Stones

"Yössä tulet palavat kirkkaana
 Rituaali on alkanut
 Saatanan työ on tehty...
 Tulen takaisin
 Minä palaan
 Ja minä omistan ruumiisi
 Ja minä sytytän sinut palamaan
 Minulla on tuli
 Minulla on voima
 Minulla on voima siivittää
 Pahuuteni kurssilleen."

Iron Maiden

"Voi maata ja merta, sillä perkele on astunut alas teidän luoksenne pitäen suurta vihaa, koska hän tietää, että hänellä on vähän aikaa! ... jolla ymmärrys on, se laskekoon pedon luvun; sillä se on ihmisen luku. Ja se luku on 666."

Tämä Ilmestyskirjan luvun 12. Ja 13. Lainaus on Iron Maidenin levyn "Number of the Beast" takakannessa (ks. Rinne 1999, 29-30).

Ja vastapelurina on kristittyjen Jumalaan ja kirkkoon suuntautuva ääretön viha. Tätä Engelsviken (1994, 56-57) pitää riivauksen tuntomerkinä, etenkin kun se kohdistuu Jeesukseen ja hänen opetuslapsiinsa.

Riivaajavaltaus I. demonipossession tarkoittaa riivaajaistilaa tai -valtausta. Nousiaisen mukaan kaikkein vaikein aste demonihenkien toiminnassa on se, kun nämä saastaiset henkivoimat tunkeutuvat ihmisen sisään. Ihminen tulee silloin riivatuksi. Tämä sisääntunkeutuminen ei ole vain kuvaannollista, vaan todellista. Varsinkin sekä Raamattu että kokemukset lähetysmailla todistavat sen todeksi. Jeesus itse sanoo asiasta (Matt. 12:45): "Ja ne tulevat sisään ja asuvat siellä." Luuk. 8:30 sanoo: "Sillä monta riivaajaa oli mennyt häneen." Riivatun henkilön ruumiin sisäpuolella asuu itse asiassa kaksi henkeä, ihmisen oma henki ja riivaajahenki, joskus jopa useampiakin. Tästä johtuu, että riivaajien aiheuttamassa jakomielitaudissa henkilön persoonallisuus näyttää jakaantuneelta. (Nousiainen 1971, 121.)

Riivaajavaltaus ei vielä tarkoita initiointia, mutta on aika lähellä vaipua lopulliseen valtakunnan kahleisiin. Paha henkiolento asettuu kuitenkin asumaan ihmiseen ja hallitsee tätä, ja Uuden testamentin käsityksen mukaan se on persoona, mikä on selvästi älyllinen olento. Ne voivat puhua (Mark. 5:9,12), uskoa (Jaak. 2:19), etsiä ja löytää (Luuk. 11:24), tulla (Luuk. 11:25) ja liittoutua (Luuk. 11:26). Ne tietävät oman tulevaisuutensa (Matt. 8:29) ja tuntevat Jeesuksen (Mark. 1:24). Kaikkialla Uudessa testamentissa käy ilmi, että pahoja henkiä kuvataan persoonallisina henkiolentoina (Engelsviken 1994, 37).

Yhtenä riivauksen 'yliluonnollisena' tuntomerkinä voidaan pitää valtavia ruumiinvoimia, jotka hengen valtaama ihminen voi saada. Sellaista voi liittyä myös joihinkin psyykkisiin sairauksiin (kts. Engelsviken 1997, 52).

Riivaajahengen vaikutus näkyy elämän eri osa-alueilla, niin kehoon, sieluun, moraaliin kuin uskontoinkin liittyvissä asioissa. Ja koska nämä ovat pahan hengen aiheuttamaa, ne ovat 'yliluonnollisia'. Niitä ei voida selittää tieteellisten, vain maailman sisäisesti laadittujen luokittelujen avulla. Niitä voi ehkä vain ku-

vailla, vaikkakaan ei selittä tavanomaisten lääketieteellisten ja psykiatristen luokittelujen avulla (kts. Engelsviken 1997, 57). Vaikkakin esim. skitsofreniaa voitaisiinkin verrata demonivaltauksen kahden persoonan puheena, mitkä vuorottelevat erikoisesti tilanteen mukaan. – Vaikkamme pystyisikään diagnosoimaan riivaustilaa tai skitsofreniaa, rajatilaa jne., on kuitenkin havaittava kaksiaänisen persoonan olemassaolo seuraavasti: Oppilaat ('tarkkislaiset') katsovat enimmäkseen okkulttisia kauhufilmejä, väkivaltavideoita, pornografiaa jne. Varsinkin okkulttisissa videofilmeissä on demonien riivaus ja pirun valta hyvin yleinen teema. Mutta nykyään myös monet "puhtaasti" väkivaltavidet ovat liittäneet teemansa okkulttisiin, perinteisiin kauhufilmeihin.

END OF DAYS

Hyvin millenniaaninen, fiktiivinen teema, missä paha saa vallan vuosituhannen vaihteessa. Schwarzenegger taistelee saatanaa vastaan. Vastakkain tässä filmissä ovat myös kirkko ja paholainen. Elokuva sattuu hyvin aikaan ja ilmapiiriin.

Kuva 5. Vastaavaa sielun maisemaa... by The Offspring

"Mustiin pukeutuvat, jotka roikottavat kaulastaan ristiä nurin päin ja näyttävät happamilta, ovat nykyisin yleinen. Heidän korvissaan soi synkkä musiikki, joka vakuuttaa nuorille, että maailma on paha ja se pitää nähdäkin sellaisena, sillä se on totuus. Juuri mikään ei ärsytä minua niin paljon kuin tämä valitettavasti yleistyvä elämänasenne. Kysymys kuuluukin: Mikä noita nuoria vaivaa?"

Nimimerkki: Huolestunut, Kaleva 27.11.99

Saatananpalvonta kiehtoo vain niitä nuoria, jotka eivät osaa selvittää omia ongelmiaan ja jotka valitsevat mieluummin massaan kuulumisen, väittää Huolestunut. Ja kummalliseksi on maailma mennyt, kun klassisen musiikin kuuntelijaa katsotaan vinompaan kuin saatananpalvojaa.

Saatananpalvoja ei käytä aivojaan

Mustiin pukeutuvat nuoret, jotka roikottavat kaulastaan ristiä nurin päin ja näyttävät hapanmielisiä, ovat nykyisin yleinen ilmiö. Heidän korvissaan soi synkkä musiikki, joka vakuuttaa nuorille, että maailma on paha ja se pitää nähdäkin sellaisena, sillä se on totuus.

Juuri mikään ei ärsytä minua niin paljon, kuin juuri tämä valittavasti yhä yleistyvä elämänsenne. Kysymys kuuluukin: Mikä noita nuoria vaivaa?

On hyvin yleistä, että teini-ikäisillä on tarve kokea yhteisyyttä ja siitä on ilmeisesti nykyin kysymys.

Miksi nuoret eivät kuitenkaan käytä omia aivojaan. Miksi teinikäisillä on tarve kuulua massaan?

Itse olen aina halunnut tehdä asiat omia teitini. Minua esimerkiksi kiinnostaa klassinen musiikki ja se ei monestikaan ole yhtä hyväksyttävää, kuin se, että olla kiinnostunut satanistisesta. Näin asian koen ja se saa minua ajamaan kiehuvan raivosta.

Tarve kuulua massaan näkyy muuallakin paitsi satanismista puhuttaessa.

Itse saatanan sotkeutuvista nuorista minulla on kuitenkin se mielipide, että he ovat joukko nuoria, jotka eivät osaa selvittää omia ongelmiaan.

Ehkä tuo ongelman ratkaisun onkin monille murrosikäisille ongelma.

Ihmisille tapahtuu paljon pahoja asioita ja, jos vaikka minulta kuulisi jompi kumpi vanhemmista tässä vaiheessa elämää, en kyllä tiedä mitä tekisin.

Siitä olen kuitenkin aika varma, että saatananpalvonta ei minua saisi lohduttamaan, ei se ole mikään tapa purkaa aggressiotaan, eikä omia ongelmiaan kuuntelemalla musiikkia, joka väittää, että vain paha on hyvää tässä maailmassa.

HUOLESTUNUT

Kuva 6. Onko sydämen ääni muuttunut vihaksi ja katkeruudeksi?

Kuva 7. Kuka on minun ikuinen ystäväni?

9 SIIRTYMÄVAIHEEN LIBIDOADDIKTIO

Normaaliuden kuolinkouristus 'liminaalivaiheessa' (kts. s. 25) nuori elää poikkeustilaa, mitä nykyään kutsutaan murrosiäksi, johon katsotaan normaalisti kuuluvan kapinointi auktoriteetteja kohtaan, uhmaa ja kokeiluja. Enää ei voida sanoa, että nuoriso ylittää tai etsii, kokeilee rajojaan. Ei ole olemassa yksiselitteistä normatiivista yhteisöllistä järjestelmää, mikä määrittäisi normiston ja normaaliuden. Median kautta tulviva järjestelmien, kulttuurien ja massaviihteen läpätunkeva voima horjuttaa ja HAJOTTAA.

Nuoret poistuvat luokasta hermostuneina ja levottomina, jolloin yksi toteaa:

"Hajottaa..."

Kun vaara kasvaa ja tilanne havaitaan selvästi toivottomaksi, lisääntyy myös taipumus sietää ja jopa kieltää vaaran olemassa olo kaikin tavoin. Tätä ensisilmäyksellä paradoksaaliselta näyttävää ilmiötä voisi kutsua normaaliuden kuolinkouristukseksi (Beck 1988, 78).

Nuorelle vaara voi olla molemminpuolinen. Vallitseva byrokraattinen aikuisten maailma, materiaaliset päämäärät, repressoivat yksiulotteiset vaatimukset nuoren elämänuralle. Toisaalta oma vastatodellisuus, kapinakulttuuri ahdistaa – 'voimat' kuluttavat ja orjuuttavat. Uusi 'todellisuusrajoitteisuus' saa aikaan kulttuurisen sokeuden, jossa silmät kuitenkin näkevät, korvat kuulevat jne. (Beck 1988, 79).

Uuden uljaan rotuhygieenikon, geenimanipulaattorin ja teknokraatin yhteiskuntaan kelpaa vain hyvin suunniteltu ja ohjelmoitu ruumis. Turvavaltio hakee uusia olouddamismuotojaan ja trendejään. Nuori ei vielä tiedä pitäisikö hänen elää lapsuuttaan vai aikuisen roolimallien mukaan.

- Täysikasvuksia älyllisesti ja työaikana, hän jatkoi. – Lapsia milloin on kysymys tunteesta ja pyyteistä. – Herramme Ford rakasti lapsia. Keskeytyksestä piittaamatta Bernard jatkoi: - Äskettäin vä-

lähti päähäni, että saattaisi olla mahdollista eläikin täysikasvuise-
sena. – En ymmärrä. – Leninan ääni oli luja.

- Tiedän, ettet ymmärrä. Juuri siksi me eilen menimme yhdessä
vuoteeseen – kuin lapset – sen sijaan, että olisimme olleet täy-
sikasvuisia ja odottaneet. (Huxley 1932, 103)

Mutta Bernard oli jo aikaisemmin koskettanut Leninan hengen
joustinta. – Älä koskaan lykkää huomiseen huvia, josta voit
nauttia tänään, hän sanoi vakavasti.

(Huxley 1932, 102).

Seksi aloitetaan liian aikaisin, tarkoitan tässä jopa ennen murrosikää, koska
muuten se viivästyisi tarpeettoman myöhäiseksi. Yhteiskunta tarvitsee subli-
moitua libidoa ja aggressiivisuutta tuotantoon ja kaupalliseen kiertoon. Välittö-
mästä tyydytyksestä pitäisi siirtyä kasvun kautta viivytettyyn tyydytykseen, mie-
lihyvästä sellaisen hillintään, leikistä ja ilosta työhön ja aherrukseen, vastaan-
ottavuudesta tuottavuuteen. Mielihyväperiaate korvautuu todellisuusperiaat-
teella (kts. Steinbock 1980, 57).

Marcuse (1955, 34-48) on nimittänyt todellisuusperiaatteen vallitsevaa historial-
lista muotoa 'suoritusperiaatteeksi' (performance principle), joka on aiemmin
eriteltyjen tuottavuuden, tehokkuuden ja kasvu sanelema (kts. Steinbock 1980,
57). Nuorelle pitkitetty esimielihyvä saa aikaan vastadentenssin – ”älä jätä nau-
tintoa huomiseen, kun voit tehdä sen jo tänään”. Rossnerin (1975, 154-155)
kuvaus uuden uljaan maailman rakastelutyylissä:

Toni saattoi maata Theresan kanssa vain aggressiivisen rock-
musiikin pauhatessa taustalla. Hän pitkitti esimielihyvän sekaista
jännitystä äärimmilleen ja kun hän viimein laukesi, se oli pikemmin
energian menetystä kuin kliimaksi, Tony vain luhistui Theresan sisään
ja muuttui niin hiljaiseksi, että Theresa oletti hänen nukkuvan. (Stein-
bock 1980, 56.)

Sokrates kysyy Valtiossa keskustelukumppaniltaan, osaako tämä sanoa ”mitään suurempaa ja kiihkeämpää nautintoa kuin lemменhekuma”. Platonin laeissa mainitaan kolme suurta perushalua: syöminen, juominen ja suvun jatkaminen (naiminen). Kaikki kolme ovat voimakkaita, määrääviä ja polttavia, kuitenkin ennen kaikkea kolmas, joka on ”kaikkein suurin tarve ja kiihkein halu”, vaikka se ”syntyy viimeisenä” (Foucault 1998,147).

Suoriutumisperiaatteen mukaan siitä on kuitenkin selvittävä. Akti on suoritettava. Perversio, kuten seksi, kuuluu vaihtoarvoiseen rakasteluun, jota punaisten lyhtyjen reunoittamat kadut tarjoavat enemmän tai vähemmän kohtuullisilla hinnoilla (kts. Steinbock 1980, 56-57). Mutta miksi akti olisi vaarallinen sukukypsässä iässä olevalla nuorella, kun ehkäisykin on hoidettu. Siksi koska aktin kulku muistuttaa sairauskohtausta. Aretaioksella on kuvaava ilmaus: hänen mukaansa sukupuoliakti kantaa kaatumataudin tunnusmerkkejä (symbolisesti). Caelius Aurelianus vertaa sukupuoliaktin ja epilepsiakohtauksen kulkua kohta kohdalta ja havaitsee niissä täsmälleen samat vaiheet: ”lihasten liikahtelu, läähätys, hien nouseminen pintaan, silmien kääntyminen ympäri, kasvojen punoitus ja sitten kalpeneminen ja lopuksi koko ruumiin valtava heikkous”. Tässä on sukupuolinautintojen paradoksi: luonnon sukupuolitoiminnalle antaman tehtävän tärkeys ja sen aineen kallisarvoisuus, joka aktissa tulee siirtää eteenpäin ja siis itse menettää, ovat tekijöitä, jotka lähentävät sukupuoliasioita sairauksiin. (Foucault 1998, 358.)

Yksi esimerkki on pysyvän kiihtymistilan sairaus, joka viivyttää aktia pitkittämällä kiihottamismekanismia määrittelemättömän ajan (jännitys, kiihtymys, ylikuumentuminen) (kts. Foucault 1998, 359). ”Se on sairaus, missä on tyydyttämätön yhdynnänhimo, jota edes himon tyydyttäminen ei saa lakkaamaan. ... Erektio jatkuu moninkertaisestikin saatujen nautintojen jälkeen. Kaikki hermot kouristelevat ja jänteet jännittyvät...” Tähän pysyvään tilaan liittyvät toistuvat kriisivaiheet, joiden aikana sairaat eivät noudata ”mitään häveliäisyyttä tai hillintää puheissaan tai teoissaan... he oksentavat, heidän huulensa ovat vaahdossa niin kuin kiimaisella pukilla ja he haisevatkin samalle”; heidän mielensä vajoaa hulluuteen, eivätkä he palaa takaisin järkitilaansa, ennen kuin taudin kriisikohtaus on ohi (Foucault 1998, 359).

Mutta ennen kuin kriisikohtaus on ohi, on erektiota jatkettava niin kauan, että kaikki piintyneet, ruostuneet suhteet ja niihin liittyvät vanhastaan arvossa pidetyt käsitykset ja katsantokannat lietyvät, kaikki vastamuodostuneet vanhenevat ennen kuin ehtivät luutua, kaikki säätyperäinen ja pysyväinen katoaa, kaikkea pyhää häväistään, ja ihmisten on lopulta pakko tarkastella asemaansa elämässä ja keskinäisiä suhteitaan avoimin silmin (Marx ja Engels 1849/1976, 24, Kommunistisen puolueen manifesti. Helsinki: Kansankulttuuri).

Nuorison alakulttuurin eroottiset seikkailut voidaan nähdä symbolisiksi yrityksiksi ratkoa aikuiskulttuurin ongelmia, jotka johtuvat modernisaatioon liittyvistä yhteiskunnallisista muutoksista. Alakulttuurit luetaan oireiksi tällaisista kriiseistä, mutta myös symbolisiksi viesteiksi. Globaali kapitalistinen valtiomonopolinen markkinakapitalismi ei pysty käyttämään entisiä uusintamismekanismejaan. Erektiivisen purkauksen jälkeen on vain väsynyt ja entistä turhautuneempi. ”On joko räkä kourassa tai kuolon kalpeana, veltona Leninan sisällä.”

Teija (8 lk, 14) oppilaanohjaustunnilla: ”Kun eno saa orkun, niin se aina röhisee – röh, röh, röh..”

”Mistä asennosta sä ope rakastelet vaimos kanssa? Tietysti vain sitä lähetyssaarnaajaa” He, he...”

Kieltämättä oppilaat (tytöt) tietävät enemmän mekaanisia ja teknisiä asioita seksuaalikäyttäytymisestä, nykyvirtauksista kuin opettaja. Pojat (2 hlöä) eivät yhdy keskusteluun häveliäisyssyistä. Se on heille tabu. Mutta orgiat pidetään, kun juhlitaan, ja siitä avoimesti koulussa puhutaan.

Seksuaalinen vapautus on käänntynyt irvikuvakseen, rakkaus rakasteluksi. Tilalla on aktiivisia orgioita vaativa kestämatön viriliteetti. Orgasmi on terveyden kriteeri, ei hellyys tai kiintymys – ne ovat vaaroja, joita on syytä välttää, mikäli mieli jää eloon järjestyksessä, jossa piittaamattomuus ja välinpitämättömyys toisista ihmisistä käyvät yhteiskunnallisen siteen rippeestä. ”Me emme puhuneet, me vain pysäköimme seksivälineemme ihmisenkaltaisten purumikoneiden vaapaaseen pysäköintiyhjiöön bensinikeitaan rannalle. Yö laukeaisi runollisesti

näkymän ylle, kuin mätään tomaattiin kiedottu ruumismyrkkyannos.” Sukupuoliaktin tyhjiys, väkivalta ja sota ovat silkka miniatyyrikuva maailmantilanteesta: heikompi osapuoli jää alle, maataan, raiskataan, tuhotaan. Miksi? Sitä ei voittaja tiedä, koska säästää kysymykset vain orjuuttamilleen. Pohjoinen on tuhojensa, ei itsensä herra. Sienneste ja munasolut ovat tuo ruumismyrkkyannos, joka kuvastaa narsismin libidoekonomista epäsuoraa itsetuhoa. (Steinbock 1981, 334-335.)

”Väristyksiä ja fiboja”

They Ignited The Passion Of A Lost Generation

TAMBU

By Toto

JOL 481202 4

350

They Ignited The Passion Of A Lost Generation...

TAMBU

by **TOTO**

TOTO "TAMBU"

COLUMBIA

KINGDOM OF DESIRE

TOTO
 Keyboards & Vocals - David Paich
 Guitars & Vocals - Steve Lukather
 Bass - Mike Porcaro
 Drums - Simon Phillips
Lead vocals and additional instruments are noted individually on all tracks.

CHAPTER ONE
 Gift of Faith

All this pain surrounding me; hopelessness is all that I see now.
 Does it have to be this way? Brought up on hypocrisy, the seeds
 they sow don't last forever, they just fade away... Don't be
 confused by the lies of the fools and deceivers. Hope and believe
 in the things that we need to survive.

We can make it if we'd only take the gift of faith. We can
 change it if we'd just accept the gift of faith.

Take away my dignity. Take away my hope and my freedom.
 You got a world full of rage. Don't cover me with apathy. Don't buy
 and sell what I believe in. Don't lock me in a cage.

In a world where no one's alone, trust should come easily. Just
 reach out your hand, and I'll give you mine.

We can make it if we'd only take the gift of faith. We can
 change it if we'd just accept the gift of faith.

Don't be confused by the lies of the fools and deceivers. Hope
 and believe in the things that we need to survive. We can make it if
 we'd only take the gift of faith. We can change it if we'd just accept
 the gift of faith. We can make it if we'd only take the gift of faith.
 It's yours to choose but only fools refuse the gift of faith.

Words & music by Steve Lukather, David Paich & Stan Lynch.
 © 1995 Buddy Love Music, Dada Music and Mantanzas Music.
 Lead Vocal - Steve Lukather; Percussion - Lenny Castro;
 Background Vocals - Jenny Douglas-McRae and Steve Lukather.
 S.P. Chant - Mike Porcaro, Steve Lukather, Stan Lynch, Elliot
 Scheiner, Jim Giddens

Author of "KINGDOM OF DESIRE"

Kuva 8. Kasettinauhan logo, mikä kuvaa musiikin tunnelmaa – rakkauden liekki, seksiä, väristyksiä ja fiboja - primitiivistä

10 IDENTITEETTI – DESIGNER

Mutta palataksemme aktia edeltävään hetkeen. Koulusta päästyään teknopakanat valuvat hämyiseen värikirjovärisävään discoon. Libidomyrsky voi alkaa: MC (Master of ceremonies):

"Irti opettajista ja vanhemmista – pääasia, että on hauskaa."

Huumeet, vapaus, tekno.

Ecstasy vapauttaa.

(Ajankohtainen Kakkonen, TV2 26.10.1999)

"Mikään ei huvita" ja "antaa pitkät kaikelle" on levinnyt mieliala laajalle päiväkodista yliopistoihin, harrastelijateattereista tiedostamisryhmiin. Instituution ulkopuolellakaan ei ole hyvä olla kuin hetkittäin ja jollain keinotekoisella vippaskons-tilla. Menestyjäkin vain elää hetken ja kohtaa tyhjyyden sielussaan.

But – Fashion File:

Olen nymfi, olen keiju.

"Haluan olla 20 kg painavampi alusvaatemalli."

(Maailman muotia, TV1 26.10.1999)

Identiteetin sommittelutyössä ruumiin "kuva puhuu enemmän kuin tuhat sanaa". Nuoren identiteetin viestintänä; vaatteet, merkit, tatuoinnit, kävelytyylit ja yleensä koko ulkoinen olemus kertoo omaa symbolikieltään objektiivisista ja subjektiivisista tarpeista: uusia tavaroita uusille vartaloille. Eräs hyvä esimerkki loppuun asti sovitellusta kehosta on markkinoille lanseerattu kieppuva, hyvin treenattu Michael Jacksonin tanssiva kroppa. Viimeisen päälle mekanisoitu tanssi-teknokraattien elektroninen identiteetti, digitaalieditoitu virtuaalinen sätkyvä magneettikroppa. (Vrt. Ziehe 1992, 27.)

Tämä ihana nuoruus voi merkitä monia asioita: terveyttä, eloisuutta, estotonta elämänhalua jne. Mutta Ziehe rajaa merkitykseen "skönhet". Tässä Ziehe tarkoittaa laajemmassa merkityksessä konnotatiivisyyttä, mikä antaa laajempia merkityksiä kuten 'aistillisuus' ja 'onni' (kts. Ziehe 1992, 26).

'Onni' on ihana määränpää. Mutta koska tila ja aika ovat käyneet niukoiksi, on etsittävä uusia todellisuuden tai epätavanomaisen todellisuuden tiloja. Ei identiteetillä ole aikaa. Aika ja tila ovat fragmentoituneet. "Pääasia, että värit vaihtuu, päässä jytisee ja ruumis sätkyy."

"Ihanaa... Ajan tuolla puolen on määränpää. Ja kun otan muutamman annoksen 100 g somaa, niin en sitäkään enää nää." (kts. Huxley 1978)

Määränpää ei näy mutta se tuntuu äänten, sanojen, ruumiinliikkeiden ja kuvien samanaikaisuutena ja riippumattomuutena. Tekno on puhdasta, muodotonta energiaa, jota "ei voi pitää tanssina, musiikkina, mimiikkana, puheena, aikakautena, aikana, yleisönä tai ei minään (Jean-Francois Lyotard ilmoittaa, Inkinen 1994, 37-38). "Ei minään" esittäytyy. Teknon monotonisen soundikielen voi nähdä derridalaisena erojen leikkinä. Perusenergiana toimivat: kaaos, liioittelu ja epäsuhta. Mutta kuitenkin paradoksaalisesti se on yhtä aikaa kärsimätön ja kurinalainen; kontrolloimaton ja hallittu (ks. Inkinen 1994, 38-39). Mutta itsensä mikropiiriin kytketty reiveri-robotti haluaa leikkiä. Niin kauan kuin 'leikkiä' riittää.

Mytologiset fantasiat (jäljellä oleva lenkki), jotka oikukkaasti kietoutuvat todellisuuden ympärille, todistavat kekseliästä henkeä, joka leikkii toden ja pilailun rajamailla. Primitiivinen seurakunta leikkii (kulttia) sanan varsinaisessa merkityksessä, kun se suorittaa vihkimyksiään, uhrejaan ja mysteereitään (ks. Huijinga 1947, 12-13). Kielestä, myytistä ja kultista alkaa kulttuuri, mutta myös moderni nuorisokulttielämä. Palvotaan jotain (?), joka voi toimia uutena auktoriteettina tai vastustaa jotain (?) auktoriteettia. Mutta leikillä on sinänsä jokin tarkoitus – paljastuuko sen olemuksen aineettomuus. Leikissä olemme vielä kuitenkin tekemisissä jokaiselle ilman muuta kuuluvan, ehdottomasti primäärisen kategorian (autonomian) kanssa.

Vaikka lapsi nuorena haluaisi leikkiä, kokeilla, avartua onnelaan. On valtion (yhteiskunta häviää?) repressiivinen desublimaatio, lisätorjunta ja suoriutumisperiaate tehneet tehtävänsä – diskoon astuminen on samanaikaisesti kuvitteel-

lista poistumista arkipäivästä, jonka harmaus poljetaan musiikin rytmien huumavassa tahdissa, vilkkuvien punasäikeisten valojen myötä. Viimeksi mainittujen räikeätä hämyä on käytetty pitkään hyväksi bordelleissa. Yksitoikkoinen suggestiivinen, mutta kiihkeä poljento, aistillinen syke lyö lanteita yhä vimmatummin, alistaa haluttavasti, ottaa suloiseen (komentajain) valtaansa. ”Rakkaus” paketoidaan koneistettuun illuusioon.

”Jos en saa sinua, en halua ketään baby (... I don't want nobody, baby). (Steinbock 1980)

Latistetussa halussa ”ei kukaan” ruumillistuu: 20. vuosisata oli (apokalyptistä) odysseijaa, jossa nimettömyys on tunnusmerkki ja henkilöttömyys luontevuutta. Valtion byrokratian kahlitsevaa otetta ihmisestä vastaa tiskijukan (nyk. MC) valta tanssijoihinsa, jotka liikehtivät hänen tahdissaan. Musiikki käy vaihtoarvosta, jonka tehtävänä on uinuttaa uneen. Musiikki on menettänyt sen ”autonomian”, joka sillä kenties aiemmin oli. Rytmikoneen rytmiin huumaantuneet ”yksilöt” käsitteenä siirtyvät menneisyyteen ja muuttuvat moderniksi ”alkuasukkaaksi”, lihaksissaan komennettava on aina odottavalla kannalla. Ruumis on kahlehdittu valheelliseen teennäisyyteen. Tämä ”ei kukaan” toistaa uneen uuvuttavaa valtion automatisaation rutiinia. (kts. Steinbock 1980, 205-215.)

”Hän on vain tämä aaltoileva ruumis.” (Huxley 1932)

Valtion mekanisoituneet rytmit ilmenevät hyvin nykyajan diskoissa, missä huip-puelektronisella tekniikalla voidaan mielin määrin ”miksata” ihmisen tajuntaa. Ihmiset tanssivat maailman kaikilla kolkilla. He kävelevät, juoksevat, liukuvat, kiertävät kehää, hyppivät, kieppuvat, loikkivat ja potkivat. Aina on kaikissa tansseissa ja liikkeillä tietty rytmensä (ks. Adler 1959, 125). Rytmien säätelijänä luonnon ohella on aina myös se yhteiskunta ja kulttuuri, missä ihminen elää. Jokaisessa yhteiskunnassa ja kulttuurissa on oma onnen mahdollisuutensa. Disko on eräs ”onnen lupaus”, lauantai-illan huumaa... Diskot (”olouttamishuoneet”) ovat jakaantuneet myös eri värisiin kasteihin, sosiaaliryhmien mukaan.

Gammoilla, deltoilla, beetoilla, alfoilla ja epsilonilla ovat omat liukuratansa, meidät on oloutettu eri tavalla, mutta kaikki ihmiset ovat ruumiilliskemiallisesti tasa-arvoisia.

Kaikkia heitä viihdyttää Calvin Stopes ja hänen 16 seksofonistiaan! – Lontoon hienoimmat tuoksut ja väriurut. Kaikki viimeisimmät syntetttiset musiikkiuutuudet.

Muutama gamma somaa pullotetussa eetterissä – vuodet voima-peräistä hypnopediää. Ja vähintään kerran viikossa tapahtuvat "matthusalaiset" diskotanssiharjoitukset tekevät kaiken suorituksen automaattiseksi ja välttämättömäksi kuin silmien räpäytyksen. "Pulloni, miten sinua kaipaankaan." (vrt. Huxley 1932, 87.)

Reiveistä lähdetessä diskon edessä odottaa katu-uskottava moottoripyörä kyydittävänsä. "Buukkasin korvalappustereot tanaan ja kuuntelin The Offspringiä".

*On the way. Trying to get where I'd like to stay. I'm always feeling
steered away by someone trying to tell me. What to say and do.
I don't want it.
I gotta find my own way.
I gotta make my own mistakes.
Sorry man for feeling.
Feeling the way I do. Oh yeah, oh yeah.
Open wide and they will shove in their meaning of life.
Oh yeah, oh yeah.
But not for me I'll do it on my own.
Oh yeah, oh yeah...*

(The Offspring)

”Aja lujaa! Yritän pitää susta kiinni.” Lähdetään liikkelle heteroseksuaalisesta parisuhdemallista. Mutta ollakseni avoin ylykkeille, androgynisyys vapauttaa. Saavuimme prätäkundin kämpille jatkoille. Katsoimme TV:tä ja videoita. ”Äh, taas uutiset!” Sotaa, sotaa... Vihan hetki!! Yhtäkkiä prätäkundi alkoi vihaamaan diskopartneriaan – hän meni aivan tolaltaan ja alkoi riehumaan.

”Hän vihasi häntä, koska tyttö oli kaunis ja sukupuoleton, koska hän halusi käydä hänen kanssaan vuoteeseen eikä saisi milloinkaan tehdä niin, koska tuo vihattava tulipunainen vyö, siveyden ärsyttävä tunnusmerkki, oli hänen hurmaavalla, notkealla uumallaan, uumalla, joka aivan tuntui kutsuvan käsivartta kiertymään ympärilleen. (Orwell 1949, 20.)

Mitä hurjimmat ja juonenkäänteet erottavat sankariparin toisistaan ja saattavat heidät mitä pelottavimpiin vaaroihin, mutta hirveintä kaikesta on joutua muiden ihmisten sukupuolisten himojen kohteeksi (Foucault 1998, 442). Identiteetin joutuessa jatkuvan seksuaalisuuden objektivoimaksi sen lisäksi, että monopoli-soitua valtion kapitalismi vaatii hyvin yksiulotteisia, mekaanisia ja ohjelmoituja ruumiita. Neitsyys ei selvästikään ole vain sukupuolikäytäntöä edeltävää pidättyvyyttä. Se on valinta, elämisen tyyli, ylevä olemisen tapa (Foucault 1998, 442). Niin myös androgynisyys on yksi seuraus puolustaa autonomisuuttaan ajan identiteetti-riistolta. Valtion kapitalismi on siirtynyt vaarallisimman riiston alueelle. Se riistää ihmisyyden, yksilöllisyyden/sosiaalisuuden. Proletaariluokka säilytti vielä asemansa kautta oman luokka- ja yksilötietoisuutensa.

Seksi on kauppatavaraa. Seksuaalisuus sukupuolisena identifikaationa on disorganisoitunut ostamisen ja myymisen instrumentalisoinnin kehään ja kiertoon. Seksuaalitavaratalojen, bordellien hyväksyminen lailliseksi yritystoiminnaksi on valtionkapitalistin, ’ison veljen’, viimeinen yritys hallita yksilön järjestelmällistä uusintamista kapitalismin talouselämään kilpailun ja voiton maksimoimiseksi.

Teknokeiju ei antautunut prätäkundille. Hän ei ollut enää lihaksissaan symmetrisen komennettava.

- Master of Ceremonies hajoitti hänen halunsa.
- (MC ruumillistuu)

Tämä oli kolaus nuoren miehiselle itsetunnolle. Hallin (1992) mukaan identiteetit rakentuvat poissulkemisen kautta. Miehet työstävät identiteettiään rajaamalla pois feminiinisiä piirteitä, heteroseksuaalinen identiteetti sulkee homouden ulkopuolelle. Jotkut tekevät identiteettityötään määrittelemällä esim. ”pihtarit” lesboiksi.

”Hajottaa... Mä lähden vetään täältä.” ”Kamikaze Biker” lähtee matkaan vimmatulla ylinopeudella. Ikuya Sato kuvaa kesäillan suuria, kiireisiä japanilaisia ja amerikkalaisia kaupunkinuria ajamassa autoilla ja moottoripyörillä levottomina ympäri kaupunkia liikkuen, kiitäen, kiihdyttäen ajopeliään, hämmästyttäen peräänkatsojia ja poliiseja. ”Jenkki”, sosiaalinen tyyppi, mikä on sukua ”katuasfalttikulmien pojille”, joidenka elämäntyö on kiertää kehää ja ajaa takaa jotain. Ikuya Sato osoittaa tai näyttää miten yltäkylläisyys ja kuluttaminen on poikinut kokeellisia ja poikkeavia elämäntyylejä nuorten joukossa (kts. Sato 1991). Yltäkylläisyys vetää puoleensa median kyllästämiä nuorten roolimalleja, mikä on modernia sekoitusta lapsenmielisyyttä ja aikuisuuden jäljittelyä – eräänlaista ilkeää ja tuhoavaa levotonta leikkiä.

Sato (1991) mainitsee yhden, ”puoleensavetävän – laiminlyöntiteorian”. Laiminlyönti tapahtuu miltei kaikilla kulttuurin ja yhteiskunnan osa-alueilla. Vanhemmat ovat aina töissä, vanhemmat ovat osaltaan itse teini-ikäisiä, ydinperheet hajoavat, vaihtuvat ja ovat keskenään kompleksisessa suhteessa. Lukuisat hylkäämiskokemukset, vanhempien puute, turvaobjektien nopea vaihtuminen jne. – Yksi mikä kuitenkin vetää puoleensa on massamedian, ’onnen lupaukset’. Ristiriitaa ilmenee oman primaaritarpeiden (kuten turvallisuus, rakkaus) ja syötettyjen massamedian kaupallisten, ohjelmoitujen tarpeiden välillä. Nuori kääntää massamedian tulvivat virikkeet perversioksi ja alkaa leikkimään niillä ilkeää peliä (’evil play’). Nuori kääntää rahalla ostetun rakkauden katkeraksi ja tuhoavaksi leikiksi. Nuori haluaa olla lauantai-illan sankari. He ovat ajan kuva, yhteiskunnan tuottama pahan ja pahan olon manifestaatio. – Media käsittelee nuori-

so-ongelmaa, ja on monensorttista pappia ja kuraattoria keskustelemassa aiheesta.

"Mitä enemmän media pistää nokkansa meidän asioihin, ja mitä enemmän he toistavat poliisin tiedotuksia, sitä enemmän tulee väkivaltaa. Me sanomme, 'Hei!' Ne sanovat, että olemme yhteiskunnan pahuuden tuote! Entä sitten, emmekö yrittäisi näyttää vielä pahemmilta? "Paha" kuullostaa kamalan hienolta meistä."

- Yoshiharu Urita,

Only Saturday Is Left for Us

(kts. Sato 1991, 72-73)

Ja sitten pyörän selkään ja menoksi, sillä lauantai-ilta jatkuu pikkutunneilla. Diskoista valuu mitä upeampia 'dödjä'. Torin myyntipöydillä ('lihastiskeillä') on pikkuritsaa, sakkolihaa, bodaria, snobia on yleensä upeita median mainostamia vartaloita ja vaatteita.

Torilla voi nähdä äänilevyteollisuutta, videotuotantoa, elokuvateollisuutta, kirjakustantamoita, viikkolehtiä, sekä radion ja television vaikutusta. Nuorten mielikuvitusmaailma näyttäytyy katukuvassa. Heiskasen ja Michellin (1985) mukaan nuorten kaupallinen kulttuuri, rock-musiikki, nuorisomuoti, musiikkivideoiden tuotteet jne. luovat mielikuvitusmaailman, josta he erottavat:

- 1) perinteisen nuorisokulttuurin kirjojen, elokuvien ja televisiosarjojen mielikuvitusmaailman, joka on sovellettu nuorille aikuisten korkea- ja populaarikulttuurien mielikuvitusmaailmoista,
- 2) yleistettyjen ihmissuhteiden mielikuvitusmaailman, joka on seikkailujen, rakkaussuhteiden, kapinoinnin ja väkivallan maailma ja
- 3) kulttuurin luojien maailma, joka on taiteilijoiden, esiintyjien, tähtien ja idolien mielikuvitusmaailma.

Nuoruutta pidetään siirtymävaiheena lapsuuden ja aikuisuuden maailman välillä. Todetaan, että nuoret tarvitsevat kulttuuriaan ja mielikuvitusmaailmaa luodessaan omaa maailmankuvaansa. Massamedia ja kulttuuriteollisuus tarjoaa nuorille aivan erilaisen sosiaalisen todellisuuden (ks. Helve 1985, 86-87).

Moderni yhteiskunta tai paremminkin 'Lost Moderni' yhteiskunta suhtautuu tähän siirtymävaiheeseen ikään kuin normaaliin, nuoruuteen kuuluvaan siirtymäriittiin. Siirtymävaihe on vanhempien, opettajien, nuoriso-ohjaajien, poliitikkojen ja muiden oheiskasvattajien suuri valhe ja paha laiminlyönti. Laiminlyönti tapahtuu syvällä moraalisella ja arvoköyhällä tasolla. Nyky-yhteiskunnan virikeympäristö on täynnä stereotyyppioita, vastuuttomuutta, valhetta, tekohurskautta, pakkosyöttöä, ulossyöttöä, diskriminointia, vihaa, vauhtia, vauhtisokeutta, oman edun tavoittelua, narsismia, syylistämistä – yleistä patologista pahoinvointia.

Tämä kaikki täytyy peilata ulos. Täytyy näyttää miltä tuntuu, kun ei enää jaksa tai osaa näyttää sitä turvallisuutta ja rakkautta mitä se voisi olla. Tiedostava nuori voi vielä hahmottaa mistä on kysymys.

"Ajattelin osallistua keskusteluun yleisellä 'ongelmalla', ja sen nimi on rakkaus. Vaikkakin se on niin ihana asia, sitä mainostetaan mielestäni ihan liikaa. Sillä siis tehdään rahaa, kuten myös seksillä, joka kuuluukin olennaisena osana rakastamiseen.

Uskon, että jokainen oppii ajan myötä rakastamaan haluamallaan tavalla ilman median luomia kuvia, jotka ovat usein vielä melko vääristyneitä.

- *Rakkautta ja seksiä yleensä ylikorostetaan...*
- *Roolimalleja korostetaan...*
- *Mainonnassa käytetään romantiikkaa...*
- *Radiosta kuuluu aamusta iltaan rakkauslauluja...*
- *Koko ympärillä oleva yhteiskunta niin vahvasti luo tällaista kuvaa ihmisten välisestä välittämisestä...*
- *Todellisuushan on usein aivan muuta kuin median luoma mainos. ... pelkkää ulkoista näyttävyyttä*
- *Muotivaatteinen alta ei paljastunutkaan Richard Gere...*
- *On siis "rakastuttava"...*
- *En kaipaa vierelleni miestä, joka himoitsee minua vain kasvojeni ja vartaloni osalta, vaan hänet joka rakastaa minua myös sisällä.*

Nimimerkki: Onko media rakkauden koukussa?

Nuorten posti 23.12.1999 Kaleva

Rakkautta mainostetaan liikaa

Nuorten täytyy olla älyn atleetti, että selviää tästä siirtymäriitistä normaaliin aikuisuuteen tässä identiteettien ihmemaassa. Pikkutunneilla torinkulma näyttäytyy 'turhuuksien roviolta'. Jotenkin en löydä itseäni enkä itselleni sopivaa. Ohi keinuu ja vötkistelee mitä himokkaampia ja ärsyttävimpiä, useita vaihtoehtoisia tapauksia. Mutta en halua enää yhtään 'kiukku kinkkua'. Sua kaipaen, mutten koskaan sua saa!! Mutta olen sinkku ja minulla on mahdollisuus tavata 'hän' seuraavana viikonloppuna. Hän häilyy, minä häilyn, minä häivyn. En kestä enää, vedän lärvit... Tai sitten menen vain kotiin perussuvaitsemattomien vanhempien luokse odottamaan aikaani.

Oma identiteettityö jää epävarmaa 'hahmottamista' vaille. Vanhemmat hallitsevat ja päättävät median kulutuksesta. Vallitseva valtaeliitti pitää medioiden avulla yllä omaa valtaansa estämällä kansalaisia (nuoria) tiedostamasta todellisia tarpeita (esim. Marcuse 1964). Medioiden vaikutusvalta perustuu vaihtoehtoihin, joita se ei esitä. Valinnan vapaus koskee vain sitä, ostaako pepsicolaa vai coca-colaa.

Advertisement: Coco's life is very nice and I like it saturday nights.

Medioiden valta on status quon säilyttämisessä, jota ylläpidetään elättämällä ihmisiä ns. "väärässä tietoisuudessa" (Gitlin 1978). Identiteettityön voi tehdä myös hankalaksi, kriittistä paradigmaa edustava Elisabeth Noelle – Neumanin esittämä hiljaisuuden spiraali (Noelle – Neuman 1974). Sen mukaan kansalaiset eivät uskalla asettua vastustamaan käsityksiä, jotka mediat kuvaavat vallitseviksi "oikeiksi" käsityksiksi (Simola 1994, 114).

Hallin (HS 16.12.1999) mukaan identiteetin pitäisi rakentua eron ja erilaisuuden kautta. Lisäksi identiteetti rakentuu poissulkemisen kautta. Jos myöhäismodernissa maailmassa identiteetit ovat aiempaa häilyvämpiä, ristiriitaisempia ja moniaineksisempia, niin mistä tämä nuoruuden 'häirikkökategoria' liminoi identiteettinsä (kts. Hall)?! Colajuomien eroista, poissulkemalla koko torin 'turhuuden rovio', pakenemalla digitaaliseen internet-todellisuuteen, mustasta magiasta vai jostain konservatiivisista stereotyyppioista? (kts. Hall 1992.)

"Nuoriso-ongelmien" sosiaalinen kategorisointi identiteettisommitelussa "sosiaalistumishäiriköksi" saa varmaan em. Saton (1991) toteama efekti:

"Hei! Ne sanovat, että olemme yhteiskunnan pahuuden tuote! Entä sitten, emmekö yrittäisi näyttää vielä pahemmilta? 'Paha' kuullostaa kamalan hienolta meistä."

- *Only saturday is left for us!!* (ks.myös s. 52)

Mutta palatkaamme lauantai-illan 'turhuuksien roviolle'.

MISSÄ ON SALAPERÄINEN, TUMMAVERINEN "MYSTEERIMISU"?

Joko rovio on niellyt videolta bongaamani mysteerimisun. En jaksa enää olla katu uskottava. "Sex, drags and rock'n roll...".

Näyttää siltä, että nuoren identiteettivalintojen väririkas kirjo on näennäisen valintarikas 'turhuuksien roviolla'. Muotimaailman ja koko kaupallisen nuorisokulttuurin mallit ja tyylit vaihtuvat ja pitävät 'Villiä' liikkeessä jatkuvasti. Mosaiikkimaisesti rakennettu minäkuva särkyy aika ajoin ajasta ja paikasta riippuen ja riippumatta. Teknopakana ankkuroi välillä sielunsa perkele-jumalan intensiteetiltään uskottavampaan kiintymykseen. Perkele-jumala saalistaa toreilla ja aito-vierillä. Aikuisten, opettajien, poliitikkojen ym. kollektiivinen synti, laiminlyönti, piittaamattomuus, rakkauttomuus jne. kostautuu takaisinlyöntinä. Nuorisokulttuurissa on tapahtunut syvä ja katkera ylilyönti. Identiteetin muotoutuminen johonkin terveeseen normistoon vallitsevassa identiteettitarjonnassa on täysin

mahdotonta, jollei koko yhteiskunnassa ja kulttuurissa käydä syväpohjaisia ja laaja-alaisia rakenteellisia muutoksia arvomaailman ja nuoren eksistenssin suhteen.

Klassinen funktionalistinen sosiologia (Parsons 1942, Eisenstadt 1956) puolestaan näkee, että nuorisoliikkeet ja –kulttuurit ovat osoitus yhteiskuntajärjestelmien ongelmista. Pääongelmana on siirtyminen lapsuuden ja nuoruuden roolijärjestelmistä (perheestä) aikuisten roolijärjestelmiin (työelämään). Nämä roolijärjestelmät ovat keskenään ristiriitaisia. Nuorten ongelmat eivät johdu heistä itsestään, vaan sosiaalistumisjärjestelmien puutteesta (Siurala 1994, 147).

Traditionaalinen tai konservatiivinen kuriton sukupolvi –näkökulma 'kuri ja järjestys' ei enää toimi. Mutta mikäli yhteiskunta, sen globaalinen puoli pysyy järjestyksessä, se toteutuu uudella uljaalla tasolla:

Lapset säpsähtivät, kirkaisivat. Heidän kasvonsa vääntyivät kauhusta. – Ja nyt, huusi johtaja (sillä melu oli korvia huumaava), - nyt me painamme opetuksen heidän mieleensä lievällä sähköiskulla. (Tässä sähkömagneettinen pulssi, virtuaali-TV:stä, musiikkivideot, WAP-puhelimesta, tietokoneesta tai mistä vain ylikansallisesta aivoa pesevästä koneesta)

- Huomatkaa, sanoi johtaja voitonriemuisena. – Huomatkaa Kirjat ja räikeä melu, kukat ja sähköiskut – jo lapsen mielessä nämä parittaiset käsitteet liittyvät kompromentoivasti yhteen. Ja saman tai samantapaisen kokemuksen kahdensadan toistamisen jälkeen tämä opetus yleensä painuu lähtemättömästi lapsen mieleen. Luonto on voimaton hajottamaan sitä, minkä ihminen on liittänyt yhteen. (Huxley 1932, 34-35).

"Muuttumattomia oloutettuja heijastusliikkeitä."

Teknillisesti ja ideologisesti emme ole enää hyvin kaukana pullotetuista lapsista ja "semi-moronien Bokanovski-ryhmistä". Soma, hypnopediaa ja tieteellistä kastijärjestelmää, joita Aldous Huxley ennakoi 1932, ovat ehkä tästä vain kolmen tai neljän sukupolven päästä. Ihmisten suhde toisiin ihmisiin esim. avioliittolupausten suhteen alkaa olla jo vähempiarvoinen kuin koiraverokuitti.

Tulevaisuudessa identiteetti tullaan ilmeisesti painamaan ihmiseen. Autonominen identiteetti häviää, koska se on liian vaarallinen järjestelmälle. Tieteellinen kastijärjestelmä syrjäyttää yhteiskuntaluokat. 'Oma-ajattelu' hävitetään ja siitä tehdään ajatusrikos. Nuorisokulttuurilla ratsastaminen syyllistetään kestäättömäksi. Oma-ajattelu alkaa olla toisinajattelua (vrt. omaura).

Sosiaalipedagogiikka, uusi yhteiskunnallisen olouttamisen, uusia ulottuvuuksia etsivä malli joutuu etsimään pullotetusta spermasta kemiallisbiologisia lapsia. Lapsia, joiden nuoruuden identiteetti on ennalta määrätty. Koululaitos luokahuoneineen voi enää toimia vain perimään vaikuttavilla lääketieteellisillä menetelmillä. – Etteivät vaan lapsesi sairastuisi *eskatologiseen anomiaan*³ (ks. Orrù 1987, 52 ja 104).

Siinä totuudesta – tässä laiminlyönti yhtä kuin valhe pääsee valtaan – luopuminen synnyttää vieraantuneisuutta ja rakkauden puutetta. Durkheim puhuu juuri patologisesta anomiaasta. Kun vanhat ideologiat ja etenkin länsimaisen kulttuurin perustana 'ollut' kristinusko menettää arvoperustaansa, tilalle tulee moraalinen tyhjiö ja hiljaisuuden arvotyhjiö. Siinä ihmisen persoonallisuuden autonomia häiriintyy tai häviää kokonaan. (kts. Orrù 1987, 104.) – Se on identiteetin loppu.

Pullotettu nuoruus:

Perinnöllisyys, hedelmöitymishetki, Bokanovski-ryhmän jäsenyys – kaikki yksityiskohdat merkittiin koeputkesta pullon kylkeen. Ei enää nimettömänä, vaan nimellisenä, määritettynä liukui kulkue hitaasti

³ Eskatologia = oppi viimeisistä ajoista ja tapahtumista. Anomia = vieraantuneisuus, tässä pahuuden aikaansaama; yksilön vieraantuminen omasta itsestä, yhteiskunnasta ja yhdessä eskatologian kanssa muovautuva identiteetti menettää tulevaisuuden perspektiivin ja vaipuu epätoivoon ja negaatioon. Mistä seuraa normittomuutta, valhetta ja rakkaudettomuutta.

eteenpäin, eteenpäin seinästä olevasta aukosta, hitaasti yhteiskunnallisen ennaltamääräämisen huoneeseen.

(Huxley 1932, 23)

"I'm just a brick in the wall."

Orrù (1987) viittaa anomiatutkimuksessaan Uuden testamentin apokalyptiseen ja eskatologiseen diskurssiin juutalais-kristillisessä kirjallisuudessa lopun aikojen patologisesta kriisistä, mikä johtuu Jumalan ja Hänen lakiensa laiminlyön-
nistä. Niin kutsutut Qumranin käsikirjoitukset (tai Kuolleen Meren Kirjakääröt) ovat huomattava esimerkki kyseisestä kirjallisuudesta, ja ne tarjoavat ensimmäisiä keskusteluja anomiaa. Yksi käsikirjoitus, *The Manual of Discipline*, sanoo:

Valon alkulähteessä on totuuden alku, ja pimeydessä on laittomuuden [anomia] alku. Valon Ruhtinaan kädessä on oikeuden lasten valta... ja Pimeyden Enkelin kädessä on täydellinen pahuuden lasten valta... Kunnes [lopullinen tuomio] totuuden henki ja laittomuus [anomia] tulevat taistelemaan loppunsa ihmisten sydämissä.

Tässä kontekstissa de la Potterie viittaa anomiaan eskatologisella termillä, mikä ilmoittaa pahan voimien vihamielisyyden ja kapinan Jumalan valtakunta vastaan maailman viimeisinä päivinä. Myös Matteus ilmoittaa, että viimeisinä päivinä "monta väärää profeettaa nousee, ja tulevat johdattamaan monet eksytykseen. Ja koska laittomuus (anomia) pääsee valtaan, kylmenee useimpien rakkaus" (Orrù 1987, 51-52).

11 IDENTITEETIN KOONTI

Tiiliseinäessä on transitionaalinen objekti, ainoa mikä muistuttaa sitä nallea tai nukkea, ei minää, mikä oli lapsen sylissä. Silloin, kun minusta otettiin vielä valokuvia nukan kanssa. Mutta kun minusta tuli nuori "surutyttö", niin mikä meni viikaan? – Vanhemmat ovat eronnet. Vanhempien elämä on pirstaleina. Olen hyljätty, olen rikkimenneen avioliiton hylkiö. Minut on laiminlyöty. (ks. Orrû 1987, 56.) Olen vihan hedelmä. Mitä muuta voin itse tehdä kuin vihata. Ette te opettajat ja ammattiauttajat voi sitä koskaan korvata, sitä suurta laiminlyöntiä ja hylkäämiskokemusta. – Kuka antaa minulle perusturvallisen kiintymyssuhteen (kts. HS 12.1.00), se on tunnesuhde; vihan sijaan minun on saatava itkeä sen syliin, joka minua oikeasti rakastaa. En tarvitse sinun ammattiapuasi. Haluan vain aidon ihmisen, joka minua rakastaa. En jaksa paeta enää diksovärinään, hetken seksisuhteisiin, sairauskohtauksiin ja huumaaviin aineisiin. Ne eivät yksinkertaisesti tehoa enää – tai minä hukun ja hukutan itseni perkelejumalan syleilyyn.⁴

Mutta hiljaisuuden spiraali kiertyy yhä syvemmälle laiminlyönnin (vrt. Sato 1991, 54) lätkkään. Kulttuurinen sokeus on silmät ja korvat täynnä laiminlyönnin ja vastuuttomuuden rapaa.

Mutta vapiskaa aikuiset! Havahtukaa! "Apaattisessa jälkimodernissa kulttuurissa" ihminen on entisestään kadottanut yhteytään itseensä, jopa ruumiiseensa ja aistimuksiinsa. Tällöin teknologia heittää aistien tilalle tekniset proteesit, kuin koiralle luun. Monitorit, valkokankaat ja kiihtyvällä vauhdilla liikkuvat kulkuvälineet imaisevat ihmisen mustaan aukkoonsa" (HS 2.2.00). – Megalomania imee nuoren identiteetin kuiviin, tyhjiin. Yksilö objektivoituu elektroniseen prostituutioon.

Nuoret poimivat elektiivisen epätoivoisesti monenlaisia tyylikelementtejä habituksiinsa (mm. Lontoossa joulukuussa 1994 järjestetyssä, alakulttuureiden historiaa esittelevässä "Street Styles" –näyttelyssä raportoitiin sekä vaatekollaasein, kuvin että sanoin juuri tästä). Myös brittiläinen postmoderniteoreetikko Feat-

⁴ Em. on metatulkinta tutkimuksessa esiintyvistä nuorista, missä erityisesti "surutyttö" koskettava huuto kuuluu syvyydestä.

herstone (1991) puhuu selvien alakulttuurirajojen hälventymisestä ja uudenlaisesta elektiikasta juuri postmodernina nuorisokulttuuri-ilmiönä. Hänen tulkin-
nassaan se liittyy myös subjektin hajoamiseen, "desentraatioon": subjektius ei
ole enää niin sidottua kuin aiemmin, vaan voi vaihdella tilanteittain (Lähteenmaa
1995, 43-44).

Minulla on uusi eheytetty perhe. Se on Charlie Manson.

*"Äitini haluaa minut kotiin ja siellä on uusi isä – ihan fiksu kaveri. On
luvattu kaikkea harrastusta, rahoitusta ja kaljatkin kotiin. Mutta
Charlie on uusi 'perheeni'." (Jukka 8 lk)*

*"Yks' kaikkee, esimerkki on (Arton 9 lk) perhemalli. Isä on muodolli-
sesti yksinhuoltaja, mutta toimii Arton suhteen kuten työnantaja.
Arto ainoastaan käy kotonaan tekemässä isälle töitä tietokoneella
ja saa siitä 100 mk/h ja ruokaetu. Antti asuu öisin ystäviensä
"perheen" parissa. Isä kertoi ottavansa ruokaedun pois: "En ala
passaamaan".*

Kaikki paitsi yksi, Taru (9 lk), tarkkislaisistani asuu pääsääntöisesti muualla kuin
perinteisessä kodissaan (vaikkei Tarukaan ole viikonloppuisin kotona). Tarkkis-
laiset lähestyvät opettajaansa aikuisten roolimallien mukaan. Mutta vanhemmat
ovat opettajalle enemmänkin nuoria kavereita, 35 – 45-vuotiaita, joilla itsellä on
osin nuoruus jäänyt päälle. Vain "mummulan mummi ja pappa" (60 – 70 v) (vrt.
Jukka) vaikuttavat klassisilta isiltä ja äideiltä. (kts. Sukupolvi X: 30-vuotiaana
kuollut, 70-vuotiaana haudassa, Coupland 1992.)

- Mikä on opettajan ongelma? Se on itsesensuuri. Opettajankin identiteetti on
kadonnut. On vain oloutettuja luokan ja kodin välillä vaeltavia, pedagogisesti
pullotettuja, tahdottomia ruumiita. Vastuunpako ja kasvatustietoisuuden paha
laiminlyönti vaivaa myös tätä sielutonta keskiluokkaista ammattikuntaa. – Heillä
on omat ulkoapäin oloutetut liukuratansa. He pitävät osaltaan yllä hiljaisuuden
spiraalia. Heistä ei ole paljon mainittavaa, koska heitä ei ole. He nousevat, nä-
mä nuoret opettajat, siitä X-sukupolvesta, joita voidaan verrata mulkoidiin tai

androdeihin, juppeihin, joissa on jotain pelokasta ja ilkeää itsessään. He laskelmoivat ja sukkuloivat opettajanhuoneessa. Huone vaikuttaa tyhjältä, sielutomalta. He ovat uuden uljaan koululaitoksen hologrammipedagogeja (vrt. Coupland 1992, 20). Kansankynttilän liekki on sammunut.

He vain seuraavat karnevaaliprojektia "ammatikseen", identiteetin holocaustia.

Made by Masters of Ceremonies

Puhemaailman sulkeutuneisuus pitää pikkuporvarin aivot pois intellektuellilta tuohtumukselta, mikä voisi sytyttää tulen havahtumaan.

"Mukava jätkä se Charlie", kertoi Duckey minulle (Sikes 1999, 86). Mystisenä guruna esiintyneen nuorista naisista ja miehistä koostunut "perhe" on Charlie. "Hän" on murtuneen ydinperheen korvike. Se on käsite, mikä kuvaa esim. Los Angelesissa olevan jengi-instituution mallittumista perheen roolifunktioiden mukaan (kts. Sikes 1999, 86).

Miksi "korjautunut" perhemalli ei enää kelpaa? Charlien ja semoniamestareiden perhe tarjoaa enemmän. Se tarjoaa näennäisen vapauden, ruumiillis-kemiallisen tripin horisontaalisesti ja vertikaalisesti. Se tarjoaa erilaisia vaihtoehtoisia sovelluksia liminaalivaiheeseen. Sitä on vaikea hahmottaa ja saavuttaa, koska se toimii ajassa ja tilassa kameleonttimaisesti. Ydinperhekin voi nykytietämyksen mukaan tarjota lapselle "kaikkea...". Siinä nuoriso leikkii koulussa ja kadulla ilkeää peliä ('evil play'). (emt. s. 54.)

Yhdessä asiassa Mansonin perhe on kuitenkin ylivoimainen. – Sillä on kuri, jolla voidaan kontrolloida ääri rajoille asti. Jos jätät "perheen", sut tapetaan (kts. Sikes 1999). Ei CM:n perheessä ole vain 'kivaa'. Siellä vituttaa ja rankasti, mutta se toimii. Siellä on kuri ja säännöt, vastoin kuin nykyperheessä, missä on vain 'kivaa' ja näennäishellyyttä. "Teflonperhe" ei toimi enää. Ei heteroseksuaalinen perhemallikaan enää ole itsestään selvyys.

X-sukupolven (vrt. emt. s. 48 'Lost Generation') perhe on heteromorfinen eli monimuotoinen sosiaaliselta rakenteeltaan. Sitä on tarkasteltava polyfoonisesti. Eräs tekstiin pistävä kaunokirjallinen ja tieteellinen tarkastelunäkökulma on transagressiivinen näköala. Siinä nuoriso leikkii koulussa ja kadulla ilkeää peliä ('evil play', em. s. 54). – Teknokratisoitunut nuori leikkii tekniikalla – ja nykyisin myös todellisuudella – homo ludens. Virtuaalitodellisuuden luomat maailmat ovat käyttäjän identiteetin kannalta mielenkiintoisia kokeilupaikkoja. (kts. Inkinen 1994, 178)

Esim. pomminteko-ohjeet, virtuaalipornomaailma, kaikkea 'tarpeellista' mitä mielikuvitusrikkaimmalle addiktiomaailmalle. Ei ole väliä niinkään sillä, onko tiili luokan seinässä vai katutasanteella. Ei "omalla urallakaan" ole väliä, jos ei ole autonomiaa, identiteettiä ajallisesti ja paikallisesti määritelty.

'Omaura'-lähtökohtia voisi pedagogisesti paikallistaa ja asemoida primitiivisille lähtökohdille. Palataan luontoon (eksistenssiin). Luonto, havumetsävyöhykkeellä on vielä marjaisia metsiä ja kalaisia järviä. Luonto on lahjomaton, se kurittaa ja lohduttaa aikanaan, kunhan Cesium puolittuu(?). Syklinen rytmi saavuttaa nopeasti nuoren ruumiin viisauden. Vastaus voi löytyä muinaisista fenneistä. Yksinkertaista – ohjataan 'paimentolaiset' metsään. Sinnehän ne kuuluu ja metatasollahan me jo kasvatuksen ja koulutuksen suhteen olemme - metsässä.

Ranskalainen futuristi, moniajattelija Jacques Attali (kts. Attali 1990) keskeiset käsitteet ovat irtolainen ihminen ja tämän hyödyntämä *objet nomade*, "nomadiesine". Teoksen keskeinen sanoma on, että postmodernin mediateknologian keskellä elävä länsi-ihminen harjoittaa teknologian avulla globaalia, irtolaista nomadismia. – Tämä on tulevaisuuden nuorison kuva. Myös empirinen todellisuus on jakautunut kahtia: virtuaalitodellisuuden luomat maailmat sekä uusi primitiivinen paimentolaiskulttuuri, joka vaeltaa kaduilla. – Koko kulttuurallinen kehä ehkä palautuu vain alkujuurilleen.

Tästä voisi kehittää uutta naturapedagogiikkaa. Menetelmän viitekehyksenä voisi olla transromantisoituminen. Konkreettinen objektiivinen oppimisympäristö

löytyy historiasta, luonnosta, vihreästä kullasta, suomalaisesta metsästä. Elektiivisesti, laaja-alaisesti valikoituvalla (kts. Sato 1991, 8-9) havahtumisella kierymme hermeneuttisen metakehän (mutakehän) kautta nomadien tavoin takaisin luontoon. Häpeämättömästi tarraudumme romanttiseen unelmaan; ihmisen paluuseen luontoon. Seuraava pedagoginen 'kokeilu' voisi olla irtautuminen teknosysteemistä, lineaarisesta aikakurista luonnon sykleihin ja biosfääriin. Tämä tarkoittaa elektronisten yhteyksien katkaisemista ja yksilön autonomian palauttamista niin sanottuun 'kestävään kehitykseen'.

Se on välttämätöntä, koska identiteetti on esineellistynyt ja hajonnut elektronisia virtoja pitkin avaruuteen, ulottumattomiin. Hermeneuttinen merkityksenantokehä on kiertynyt loppuunsa.

Mutta subjektilla itsellään on vielä jäljellä yksi mahdollisuus selviytyä teknosysteemistä, missä media 'ylimäärittää' identiteettiä. Liminaalivaiheen nuori saattaa olla yllättävän valmis orientoitumaan toisenlaiseen, empiiriseen todellisuuteen, mikäli sitä hänelle tarjotaan. Kuuntelevuuden ja moniäänisen teoreettisen todellisuuden takaa voi löytyä myös kantavia objektsuhteita – vapautumista rasittavasta addiktiomaailmasta.

Kun Jukka (8 lk) oli viety opettajan toimesta omaan "mummulaansa" (ems. 21), ilmeni seuraavaa. Istuttiin järven rannalla olevassa mökissä, keittiössä mummun, papan ja kissan kanssa pohtien Jukan koulunkäyntiä! Pappa sanoi open kuullen Jukalle ilman moralisointia ja kurin kajotusta:

"Jukka lähtee huomenna papan kanssa pilikille! Jukka on ennenkin ollu täällä ja kulukenu papan mukana mettillä."

Mummu kaatoi Jukalle ja opettajalle kahvia ja tarjosi pullaa. Katsoimme ikkunasta säätilaa ja arvioimme huomisen eteenpäin toteutuvan noin parin viikon jaksoa, 'vierihoitoa' mummulassa. Isovanhemmista huokui turvallisuus, rakkaus ja luottamus siihen, ettei Jukka karkaa 'kylille' juopottelemaan. Jukalla on paha alkoholiongelma ja hänellä on ilmeinen vaara sortua myös 'pilviannoksiin'. Aloite mennä papan 'vierihoitoon' lähti kuitenkin Jukasta itsestä. Kun olimme keskus-

telleet kahden Jukan kanssa alkoholiongelmasta, ongelmana oli viikonloppujuopottelun lisäksi arkijuopottelu. ”Arkipäivinä voisi kyllä pinnistellä ilman viinaa”, tuumi Jukka. Mummulassa Jukka tunsu olonsa turvalliseksi, eikä halunnut äitinsä uusperheen pariin (ei kokenut aitoa kiintymyssuhdetta). Koulussa käyntikin aiheutti vain levottomuutta – ”kaverit painaa päälle”. – Entä luonnossa? ope kysyi. ”No rauhottuuhan siellä.” – Entä ne maalauspuuhat? ”Onhan metsässä hyviä kallionseiniä, mihin voi sprejata!” vastasi Jukka. Vapaa-aikoinaan Jukka vaeltelee myös metsissä.

Tämä ’nomadikansalainen’ on onnekseen löytänyt isovanhemmistaan turvallisen kiintymyssuhteen sekä metsä-järviluonnosta objektiivisen empiirisen todellisuuden. Kouluinstituutio ei sovi tässä tapauksessa. Siellä on vain hänen suhteen kielteisiä ’teoreettisia’ virikkeitä.

Palosaari (2000) tuokin vastanäkemyksiä länsimaiseen kurinpittoon perustuvaan kouluun ja kasvatukseen. Näkemys lapsesta puhtaana ja viattomana ja luonnonkansojen ihmiset jaloina villoina kyseenalaistaa länsimaisen koululaitoksen. Koulu on paha paikka, joka vieraannuttaa lapsen omasta kulttuuristaan, estää lapsen luonnollista kehitystä tai tukahduttaa lapsen luovuuden. Ahdistavasta tilanteesta lapsella ei ole ulospääsyä muutoin kuin erilaisten itse luotujen selviytymiskeinojen (kätkeyty sisäinen maailma, harrastukset), terapian tai myöhemmän tiedostamisen kautta. (Palosaari 2000, 82.) Nykyinen länsimainen kulttuurikäsite edustaa sitä näkemystä, että ihmisen alkutilanne, luonto ja lapsi edustaa villiä kurittomuutta, sivistys kasvatusta ulos tietämättömydestä.

Puhuttaessa myyttisesti, myytin ja vastamyytin rakennekaaviossa esitetty käsitys ihmisestä ja lapsesta kuvastuu erittäin selvänä Forrest Carterin (1998) romaanissa ”Pikkupuun kasvatusta”. Puoliverinen Pikku Puu joutuu viisivuotiaana orvoksi ja muuttaa ukin ja mummin luo vuorille. Hän oppii intiaanien viisautta ja kunnioittavan suhteen erämaahan ja luontoon. Tähän paratiisiin luikertelee käärme lastenhuoltoviranomaisten muodossa (vrt. ’sokun mylly’ ems. 9, 19 ja 21). (Palosaari 2000, 83.)

Siitä mitä pappa kertoi juttelevansa Jukan kanssa pilkillä, on tiettyjä yhtäläisyyksiä Pikku Puun tarinaan. Carter (1998, 72) mainitsee, että sielunhenkeä saattoi kuitenkin harjoittaa kuin mitä hyvänsä lihasta: mitä enemmän sitä käytti, sitä suuremmaksi ja vahvemmaksi se kasvoi. Ainoa tapa vahvistaa sitä oli käyttää sitä ymmärtämiseen, mutta ymmärryksen ovea (vrt. teoreettisen todellisuuden oviaukot ems. 37) ei saanut auki, jollei lakannut ahnehtimasta ja lakannut tekemästä niin myös hengessään. Ymmärtäminen ja rakastaminen on sama asia, vaikka ihmiset yrittävät teeskennellä rakastavansa jotain mitä eivät ymmärrä. Lisäksi Carter (1998, 113) mainitsee: ”Ihmistä pitää ymmärtää”, sanoo ukki Pikku Puulle. ”Mutta useimmat ihmiset eivät halunneet – siitä on liikaa vaivaa – joten he käyttivät sanoja salatakseen oman laiskuutensa (orpokodin opettajat) ja nimittivät heikäläisiä irtolaisiksi (vrt. nomadipersoonat). (Palosaari 2000, 87.)

Intiaanilapsen kasvatukseen ei kuulu kuritus tai toruminen. Myöskään tarkkilaisten kanssa kuritusta ja torumista ei voi käyttää paljolti käyttäytymisen säätelijänä. Pikku Puu oli oppimassa luonnon lakeja ukin mukana metsässä sekä oppimassa ”ammattia”, viskinkeittoa. (kts. Palosaari 2000, 87.) Suomalaisessa metsäkulttuurissa tienattiin näilläkin salomailla leipäpöntikankeitolla. Mutta Jukan tapauksessa ammatilliset preferenssit liittyvät enemmän muihin luoviin kädentaitoihin. – ’Empiirinen perhe’ löytyi isovanhemmista.

’Paluuta luontoon’ on pidetty romanttisena haihatteluna. Mutta eräänlainen ekopsykologia voisi olla ratkaisuna kehittää naturapedagogiikkaa ja löytää ihmisen primitiivisiä tarpeita ja objektiivisia empiirisiä todellisuuden kontaktipintoja luonnosta. Paimentolaiskulttuurista voisi löytyä kotikoulutyyppejä pedagogisia malleja irtolaisnuorille. Mm. ’nomadiperhe’ olisi mielenkiintoinen tulevaisuuden perhemalli ydinperheiden hävitessä muodista.

Ranskalaisella Jean-Jacques Rousseau (1712 – 1778) pedagogisilla oivalluksilla oli suuri merkitys sosiaalipedagogisen ajattelun ja toiminnan kehitykselle. Rousseauun erityisenä ansiona oli huomion kiinnittäminen lapsen luontoon ja luonnollisiin tarpeisiin, mikä loi perustan lapsikeskeisen pedagogiikan synnylle. (Hämäläinen & Kurki 1997, 27.) Nykyinen opetussuunnitelmahan perustuu jälkitekollisen kapitalismin määrittämiin luonnontieteellisten oppiaineiden ylivaltaan

tieteellisteknologisen edistysuskon nimissä. Nykylapsi on ainoastaan instrumentalisoitu kulutuksen ja kierron sfääriin, missä median siivittämänä syntyy yhä useampia 'yliäämänuoria' valtiolle. Jo Rousseauin aikana lapsen hoidon ja kasvatuksen laiminlyönti alettiin nähdä uudessa valossa. Nykyinen opetussuunnitelma, myös HOPS mukaan lukien, perustuu ihmisen ahneuteen ja vallan haluun tehdä kaikista yksilöistä 'koodattuja hologrammeja'. Tämä selvästi jo itsessään laiminlyö edellytykset kokonaispersoonalliselle kasvulle ja eheydelle.

Intiaaniviisauden mukaan, jos ihminen käyttää elämänsä ahneuteen ja halpamaisiin ajatuksiin, silloin sielunhenki kutistuu pähkinääkin pienemmäksi. Kun sitten ruumis kuolee, ja on uudelleensyntymisen aika – sillä synnyttävä on – niin ”siinä sitä ollaan, pähkinänkokoinen sielunhenki syntymälahjana eikä sillä pysty mitään ymmärtämään. Ja se surkastuisi edelleen herneenkokoiseksi ja saattaisi kadota kokonaan jos ruumiissa asuva henki saisi ylivallan.” Tällaisia pystyynkuolleita on kaikkialla, nykyisin yhä enemmän, ja sellaisen tunnistaa Pikku Puun mummon mukaan ihan helposti. (Palosaari 2000, 86.)

Ahneuteen ja piittaamattomuuteen taipuvainen 'sielunhenki' kutistuu yhä pienemmäksi. Ja kun objektiin tulee vieraita voimia ja tekno-opetus tarjoaa vain minän proteeseja – ei ole ihme, jos kaikkialla näkee yhä useammin pystyynkuolleita median luomia hologrammeja. Näin ollen objektin primääriset ja refleksiiviset suhteet eivät ole enää objektissa itsessään. Ne ovat hajonneet... perheet myös! Seuraavassa artikkelissa penätään kasvatusvastuuta kaikille, myös tiedotusvälineille.

Yhä useampi lapsi ja nuori voi tänä päivänä todella pahoin. He ovat masentuneita, turhautuneita, aggressiivisia, vailla äitiä ja isää, vailla rajoja ja rakkautta. He pakenevat omaan maailmaansa.

Alkoholin, tupakan ja huumeiden käyttö aloitetaan yhä nuorempana. Myös seksielämän kokeilu. Liitytään erilaisiin jengeihin, joista haetaan hyväksyntää ja ”perhettä”.

Nimimerkki: Kaksonen (Kaleva 17.3.2000)

Kasvatukselliset ongelmat alkavat olla yhä laajenevia sosiaalisia ongelmia. Kouluinstituutio voi olla vain osana ratkaista laajempia yhteiskunnallisia ongelmia. Mutta vastuuta aloitteisuuteen voidaan sieltä kyllä vaatia, koska koulutus ja asiantuntemus ovat sinne keskittyneet. ”Perheet” sitä eivät voi tehdä edellä mainituista syistä.

Koko kasvatuskenttä olisi laaja-alaisesti ’vedettävä yhteen’. Teoreettisesti tässä voisi toimia viitekehyksenä Herman Nohlin (1979 – 1960) käytäntöön suuntautunut henkityeellishermeneuttinen sosiaalipedagogiikka. (kts. Hämäläinen & Kurki 1997, 84.) Nohlin pyrkimyksenä oli herättää pedagoginen henki elämän kaikilla alueilla, joilla (ihmisten välille) muodostuu kasvatuksellinen suhde, koulussa ja lastentarhassa, lasten- ja nuortenhuollossa ja nuorisovankilassa, teollisuuslaitoksessa, kansalaisopistossa, opettajankoulutuksessa ja yliopistossa sekä luonnollisesti perheessä.

Nohlin näkemys pedagogiikasta kattaa ihmisen elämänkaaren imeväisestä aikuisuuteen. Hänen mukaansa kaikkea – menetelmiä, insituutioita, lakeja – voidaan tarkastella ja arvioida pedagogiselta kannalta sen perusteella, tekevätkö ne ihmisistä parempia vaiko huonompia. (Hämäläinen & Kurki 1997, 84.)

Tällaisessa tapauksessa kukaan ei voisi laiminlyödä vastuuta niin helposti kasvatuksesta, vaikka perheen malli muuttuisikin ns. ’uusprimitiiviseen’ suuntaan. Kyseessä on ajan suuresta kasvatustodellisuuden havaitsemisesta ja kasvatustietoisuuden heräämisestä! Mutta tietoisuus vaatii sellaista konservatiivista termiä kuten *omatunto*.

Anthony de Mello (kts. esim. 1999, 159-160) kehottaakin ihmisiä havahtumaan tässä suhteessa. Lapsen kasvatuksesta hän toteaa, että lapsen tullessa kouluun hänestä tapetaan ensimmäisenä omatunto. Omassatunnossa voisi asua ihmisen moraaliset ja eettiset ohjeet, mikä on oikein ja väärin, vastuu lähimmäisestään, rakkaus sydämessä, eräänlainen viattomuus jne.

Mutta mitkä arvot välittyvät lapsiin tänä aikana? Monet ihmiset elävät tyhjää sielutonta elämää, koska ruokkivat itseään suosiolla, arvostuksella ja kiitoksella,

minä olen OK, sinä olet OK ajattelulla, huomatuksi tulemisella, sillä, että toiset kuuntelevat heitä, tukevat heitä, arvostavat heitä, määräämisellä, vallalla, kilpailun voittamisella. Näilläkö ruokitte itseänne? Jos teette niin, olette kuolleita. Oletta kadottaneet sielunne. (de Mello 1997, 160.)

”Tällaisia pystyyn kuolleita on kaikkialla, nykyisin yhä enemmän, ja sellaisen tunnistaa Pikku Puun mummun mukaan ihan helposti.” (Palosaari 2000, 86.)

... Hologrammipedagogeja

Huokaus... Mummi ja ukki, kuinka teitä kaipaankaan!

LÄHTEET

- Adler, I. 1959. Aika ja me. Porvoo: WSOY.
- Alasuutari, P. 1989. Erinomaista rakas Watson. Johdatus yhteiskuntatutkimukseen. Helsinki: Hanki ja Jää.
- Apter, S. J. 1982. Troubled children / troubled systems. New York: Pergamon Press.
- Attali, J. 1990. Tulevaisuuden suuntaviivat. Espoo: Eurofox.
- Beck, U. 1988. Riskiyhteiskunnan vastamyrryt. Organisoitu vastuuttomuus. Suom. H. Lempo. Tampere: Vastapaino.
- Brown, R. 1997. Valmistaudu sotaan. Suom. Maija Eskel. Leväsjoki: Myllykirja.
- Bruner, J. 1987. Making sense: the child's construction of the world, ed. by Jerome Bruner and Helen Haste. London: Routledge.
- Cooper, P., Smith, C. J. & Upton, G. 1994. Emotional and behavioral difficulties. Theory to practice. London: Routledge.
- Coupland, D. 1992. Tuntematon sukupolvi – X. Tarinoita kiihtyvistä kulttuurista. Juva: WSOY.
- Engelsviken, Tormod. 1994. Vapaaksi paholaisen vallasta. Juva: WSOY.
- Eräsaari, L. 1995. Kohtaamisia byrokraattisilla näyttämöillä. Helsinki: Gaudeamus.
- Grönfors, M. 1982. Kvalitatiiviset kenttätömenetelmät. Juva: WSOY.
- Hall, S. 1992. Kulttuurin ja politiikan murroksia. Tampere: Vastapaino.

- Helve, H. 1987. Nuorten maailmankuva. Seurantatutkimus pääkaupunkiseudun erään lähiön nuorista. Helsinki: Kansalaiskasvatuksen keskus.
- Holmfeldt, H. G. 1995. Am Anfang steht die Zumutung. Ein Beitrag zum pädagogischen Können in der Erlebnispädagogik.
- Hämäläinen, J. & Kurki, L. 1997. Sosiaalipedagogiikka. Porvoo: WSOY.
- Ihanus, J. & Lipponen, L. 1997. Jerome Bruner, kulttuuripsykologia ja narratiivinen ajattelu. *Psykologia* 32, 235-260.
- Inkinen, S. 1994. Kadonnut nykyaika – tekstejä alakulttuurista, nediasta ja teknologiasta. Helsinki: Simulacrum.
- Kamppinen & Raivola et al. 1995. Riskit riskiyhteiskunnassa. Maallikot ja asiantuntijat päätöksentekijöinä. Helsinki: Gaudeamus.
- Kusch, M. 1993. Tiedon kentät ja kerrostumat – Michel Foucault'n tieteen tutkimuksen lähtökohdat. Oulu: Kustannus Pohjoinen.
- Lähteenmaa, J. 1995. Postmodernit virtaukset ja helsinkiläinen nuorisokulttuuri. Ilmiöitä ja tulkintoja. Helsingin kaupungin tietokeskuksen tutkimuksia 14.
- Löppönen, M. 1987. Nuorten omauraprojekti – poikkihallinnollinen koulukokeilu. Sosiologian pro gradu –tutkielma. Jyväskylän yliopisto.
- Marx ja Engels 1849/1976. Komm-puolueen manifesti. Helsinki: Kansankulttuuri.
- De Mello, A. 1999. Havahtuminen. Jyväskylä: Gummerus Kirjapaino Oy.
- Mills, S. 1997. Discourse. London: Routledge.

- Morgan, G. 1986. Images of organization. Newbury Park (Calif.): Sage.
- Mäki-Kulmala, A. 1993. Initiaatio ja alakulttuuri. Acta Universitas Tampereensis. Tampereen yliopisto.
- Mäki-Opas, A. 1993. Älä katko kasvavan siipiä! Acta Universitatis Ouluensis E 13.
- Nisula, T. (toim.). 1997. Näköaloja kulttuureihin – antropologian historiaa ja nykysuuntauksia. Helsinki: Gaudeamus.
- Nousiainen, T. 1971. Taistelu henkivaltoja vastaan. Hämeenlinna: Päivä.
- Orrû, M. 1987. Anomie. History and Meanings. Boston: Allen & Urwin.
- Orwell, G. 1949. Nineteen Eighty-Four. Harmondsworth: Penguin.
- Palosaari, L. 2000. Koulu faktan ja fiktion rajamailla. Tutkimusraportteja ja selvityksiä. Lapin yliopisto. Rovaniemi.
- Pulling, P. 1993. Noidankehässä. Helsinki. Kuva ja Sana.
- Pyhä Raamattu 1987. Uusi testamentti. XII Yleisen Kirkolliskokouksen vuonna 1938 käyttöön ottama suomennos. Helsinki: Suomen Pipliaseura.
- Rinne, R. 1999. Pimeys väistyy. Mukana entisen saatananpalvojan Päivi Niemmen raju todistus! Helsinki: Kuva ja Sana.
- Routila, L. 1979. Miten teen taiteesta tiedettä? Turku: Suomen filosofian ja fenomenologisen tutkimuksen seura.
- Sikes, G. 1999. 8 Ball Chicks. Vuosi tyttöjengien väkivaltaisessa maailmassa. Suom. Yasis Gaily. Helsinki: Desuva.

Steinbock, D. 1981. Narsismin fasismi – vapautus eko- ja urbaanifasismien kourissa. Jyväskylä: Gummerus.

Syrjälä, L. & Numminen, M. 1988. Tapaustutkimus kasvatustieteessä. Oulun yliopisto. Kasvatustieteiden tiedekunnan tutkimuksia 51.

Turunen, K. 1974. Filosofian metodisesta merkityksestä. Jyväskylän yliopiston filosofian laitoksen julkaisuja 2.

Ziehe, T. 1991. Uusi nuoriso - Epätavanomaisen oppimisen puolustus. Tampere: Vastapaino.

Laulut

Eppu Normaali. Einari epätoivo.

Pink. Floyd: I'm such a brick in the wall.

The Offspring. Tambu by Toto.

The Offspring: The Meaning of Life. Ixnay on the Hombre.

Lehtiartikkelit

Helsingin Sanomat 12.1.2000. Erja Rusanen. Puheenvuoro: Vahva tunnesuhde turvaa lapsen terveen kasvun.

Helsingin Sanomat 2.2.000. Martti Mäkisalo. Kulttuuriteos: Mikko Heikka: Paratiisi ajattelee meissä. Kirjapaja.

Kaleva 27.11.1999. Saatananpalvoja ei käytä aivojaan. Nimimerkki: Huolestunut.

Kaleva 23.12.1999. Nuorten posti. Rakkautta mainostetaan liikaa.

Kaleva 17.3.2000. Toimitaan lasten hyväksi. Kasvatusvastuu kaikille, myös tiedotusvälineille.

TV-ohjelmat

Ajankohtainen Kakkonen. TV 2 26.10.1999.

TV 1, Maailmanmuotia 26.10.1999.

TV 1, 52 km Kuhmosta mehtään 16.11.1999.